

tarafından
TÜSTAV'a
bağlanmıştır

BAGIMSIZLIK
DEMOKRASI
SOSYALİZM
İÇİN

YÜRÜYÜS

HAFTALIK SİYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ - SAYI : 19 19 AĞUSTOS 1975 5 TL.

TÜRKİYE 1971-1975 III

**Yunanistan'da
Faşizm
Yargılanıyor**

TÜSTAV

EGO işçileri :

“Biz ekmeğimize göz diken hükümetle hesaplaşırız”

12 Ağustos gecesinden beri Ankara'da otobüsler işlemiyor. Ankaralı'lar işlerine gidebilmek ve evlerine dönebilmek için dolmuş kuyruklarında. Ankara Belediyesi Otobüs İşletmeleri'nde GREV var.

Grev, işçi sınıfının yaşam koşullarını görel olarak iyileştirme mücadelesinde işverene karşı en etkin baskı aracı. Sendikal mücadelede grev, vazgeçilmez bir hak. İşçi sınıfının hakkı. Artan hayat pahalılığı, hergün dahada şiddetlenen enflasyonun baskısı, işsizlik tehdidi karşısında işçi sınıfı elbette grev hakkını kullanacak. EGO işçileri de bu haklarını kullanıyor. Amaba haklı mücadeleyi kendi politik amaç-

Durmak yok

KEMAL ÖZER

Sırasdır bir daha hatırlamanın şimdi, getirip diktiler yurdun bağına durdukça mayalanansömürü üslerini, özgürlüğü çok görenler insana, arkadan vuranlar bağımsızlık özlemini.

Getirip diktiler, kurumadan alınada kurtuluş savaşının parlayan kanlı teri, bayraklarını getirip diktiler rüzgarına, namlunun ağzında yaşatmak için seni, ortak etmek için barış düşmanlığına.

Getirip diktiler utancın telörgülerini işbirliği edenler ölüm tüccarlarıyla, borçlandılar senin adına gelecek günleri; bir yabancı gibi kaldın kendi kapında, diledin kendi toprağında geçiş izni.

Sırasdır hatırlamanın şimdi bir daha bir yanda direniş, bir yanda işbirliği çarpışarak varıldı bugüne varıldıysa, durmak yok, savunacaksınız elde ettiklerini, kararlıysan sonuna dek yaşamı kurtarmaya.

larına alet etmek isteyenler, grevi yozlaştırmaya çalışanlar EGO işçilerinin sırtından dolaplar çeviriyor.

Öncelikle bir genel doğru hatırlanmalı. Grev, işçi sınıfının haklı bir silahtır. Bu silah, geçmişte olduğu gibi bugün de paslanmaya bırakılmasını isteniyor. Bu eğilim, işçileri patronların insafına terkeden, oportünist bir eğilim. İşveren durumunda olan Belediye'nin başında, "İşçiyeye yakın" olduğunu belirten Dalokay da olsa bu gerçek değişmez. Belediye Meclisi, işçiler aylıklarını alamazken kendi "hakkı huzurlarına" zam yapmıştı. Bu da gösteriyor ki, işçi-İşveren ilişkileri sürdürükçe, kapitalizmin yasaları hakimdir. Yani işveren işçiyi sömürür. İşçi sınıfı da sömürü derecesini azaltmak için sendikal mücadele verir.

İkinci bir genel doğru da, sarı sendikaların işçi sınıfının ekonomik mücadelesini işçilerin çıkarına değil, patronların çıkarına göre yürüttüğü. Sahte üye işlerinden başlayıp, işçiden habersiz toplu sözleşme imzalamaya kadar herşey mubahtır sarı sendikalar için. EGO'da işçiler sendikadan toplu sözleşme tekliflerinden habersiz. Greve Ulaş-İş sendikası işçilere yemek vermiyor. Sendika yetkilileri, henüz, grev boyunca işçilere grev fonundan ne vereceklerini açıklamadılar. Hatta grev fonu ayırıp ayırmadıklarını belirtmediler.

Otobüs işletmelerinde çalışanlar, kamu kuruluşlarında çalışan işçilerden daha düşük ücret almakta. İşletme Müdürü Ertuğrul Amasyalı'nın açıkladığı ortalama 93 TL ücrette kamuoyunu yanıltıcı bir hesaplamamanın sonucu, işçilere verilen elbise, ayakta-bı, çocuk yardımı, fazla mesai ve diğer sosyal yardımlar ücretlerin üstüne eklenince ancak 93 TL'sini tutuyor.

EGO'da sendikalar panayırı halinde. Yetkili sendika MHP eğilimli Ulaş-İş. İşçi sendikasıdan çok "komando obası"na benzliyor. "İşçi adına, işçiyeye dayanmadan, işçi sırtından" sendikacılık anlayışına da-

yanıyor. Grevin ikinci günü Bakanlar Kurulu'nun grevi yasaklaması için Erbakan'a müracaat ettiği işçiler arasında konuşuluyor. Hem grev yapıp işçiyeye hoş görüneceksin, hem de grevi yürütmeye gücün ve niyetin olmadığını için grevin bitmesi amacıyla el altından çalışacaksin. Sarı sendikacılığın iflasının belgesi bu.

İkinci sendika Genel-İş. Bine yakın üyesi olduğunu belirten Genel-İş grevde bildiri dağıttı. Bildiriler yırtılıp yere atılınca sendika yetkilileri ne düştüdü bilimez.

İşçiler, haklarını koruyacak, namuslu ve dürüst bir sendika bünyesinde birleşmek istediğinde. Sendika ağaları ile gelişen mücadelede gerçekleri gören işçiler karşısında "zevahir kurtarma" çabasında.

Ulaş-İş, büyüyen işçi hoşnutsuzluğu karşısında greve gitmek zorunda kaldı. Bu arada ağababalarının kurnaz (T) hesabı, Belediye'yi ve onun başkanının partisi CHP'yi 12 Ekim seçimlerinin arefesinde yıpratmak. Buna karşılık işveren durumunda olanlar günlük 30 TL ücret zammının işletmece karşılanamayacağını açıkladılar. İşçiler bu açıklamayı pekkiddiye almıyorlar. "Bizim zammımız işletme müdürünün cebinden çıkmayacak. Eğer bütçe yeterli değilse, yeni gelirler bulunur. Kanuna göre kanun hizmetleri yapan kuruluşlara devlet bütçesinden yardım yapılır. Eğer bugün hükümet bu yardımı yapmıyorsa politik nedenleri var. Biz zammımızı alırsak, işletmenin parası buna yetmezse ve hükümet de bize yardım etmezse o zaman bu durum işletme müdürünü ilgilendirmez. Biz ekmeğimize göz diken hükümetle hesaplaşırız." diyorlar.

Grev sürüyor. İşçi sınıfı geliştikçe, mücadelesi büyüdükçe sendika ağalarının maskesi düşecek. İşçiler "yakın dostları" ile değil "gerçek dostları" ile mücadelesini sürdürme azminde.

YURUYUŞ HAFTALIK SİYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ

SAHİBİ:
Nihat SARGIN

SORUMLU YÖNETMEN:
Taner TUNCEL

TEKNİK SEKRETER:
Ugur OKMAN

ADRES:
Konur Sokak 15/8
Yenişehir - ANKARA
Tel: 17 45 81
ABONE KOŞULLARI:
Yıllık: 200.-TL
6 aylık: 100.-TL
Dış ülkelere abone bedeli
iki katıdır.

İLAN KOŞULLARI:

Arka Kapak Renkli : 7.500.-TL
Arka Kapak Siyah Beyaz : 6.000.-TL
İç sayfalarda sütun santimi : 20.-TL
İç sayfalardaki yayın ilanları
% 50 indirimlidir.
Dizgi : ÖNCÜ Ofset
Tel: 17 79 19 Ankara

Baskı: Karaca Ofset Matbaacılık
Dağıtım: GAMEDA
Kaynak gösterilmeden alıntı ya
pılamaz. Gönderilen yazı ve fo-
toğraflar iade edilmez.

KAPAK DÜZENİ
İbrahim NİYAZIOĞLU

ODTÜ olayının öğrettikleri

YALÇIN KÜÇÜK

Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nin olaylarla dolu sınav oyunu bitti. Sınavlara girme oranı çok düşük oldu. ODTÜ yönetimindeki MC uzantılarının her türlü baskısını göğüsleyerek, sınavı girmeyen öğrencilere not vermeme yükümlülüğünü gösteren öğretim üyelerinin oranı ise çok dahadüşük oldu. Böylece MC, üniversitede bir sorunu çözmüş olduğunu sonuyor. Aslında çözemeyeceği sorunları hazırlamakla ilgili gidedimi. MC'nin çözemeyeceği üniversite sorunları sonbaharda sergilenecek.

Ancak Orta Doğu Teknik Üniversitesiyle ilgili olarak son baharı beklemeden yapılacak değerlendirmeler var. Değerlendirme şuradan geliyor: Üniversite özerkliği, bir burjuva hak ve özgürlüğü. Doğuşu ve niteliği bakımından, özerklik bir burjuva özgürlüğü. Bu, üniversite öğretim üyelerinin sermaye ile bütünleştiği şu günlerde çok daha geçerli. Fakat ODTÜ olayında, ne sermaye ne de daha ileri noktalarından başlayarak liberalizm yaftasına doğru gireleyen ODTÜ öğretim üyeleri, bir burjuva özgürlüğü olan özerkliğe sahip çıkmadı. Olayların gelişimi, bunu belgeledi.

Bir burjuva özgürlüğüne, sermayenin ve sermaye ile bütünleşen liberal aydınların sahip çıkmaması bir çelişki ya da rastlantı mı? Ne çelişki, ne de rastlantı. Çok daha genel geçerliliği olan bir çizgiye uyan bir gelişme. Üstelik sosyalistler için bir sürpriz de değil. Çünkü sosyalistler, burjuvazinin, artık burjuva hak ve özgürlüklerine sahip çıkmadığını, sahip çıkmaktan çekindiğini kesinlikle biliyorlar. Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı Behice Boran'ın, 27 Mayıs'ın son yıl dönümünde verdiği demeç bunu açıkça ortaya koyuyor: "27 Mayıs hareketi bir devrim değilse de, önemli sosyo-politik sonuçlar doğuran, toplumu ilerletici bir etken olmuştur. Toplumun ilerlemesine, demokratikleşmesine ve bağımsızlığına katkıda bulunan tüm oluşumların, girişim ve atılımların doğal mirasçısı biz sosyalistleriz."

Bu tür bir değerlendirme Yürüyüş okuyucuları için yeni değil, Siyasal Bilgiler Fakültesi öğretim üyelerinden Cem Eroğul, "15 Yıl Sonra 27 Mayıs" adlı incelemesinde, 27 Mayıs karşısında burjuva ve emekçi sınıfların tutumuyla ilgili olarak, şunları yazdı: "Böylece ortaya ilginç bir durum çıkmış, burjuva devriminin doruğu olan bir anayasal düzen, en güçlü dayanağını emekçi sınıflarda bulmuştur. Bu durum karşısında egemen sınıflar, kısa zamanda, 27 Mayıs'ta fazla ileri gidilmiş olduğu görüşüne varmışlardır. Klasik demokrasi, burjuvazinin normal rejimidir ama, bu kural, sosyalizm tehlikesi belirmediği sürece geçerlidir. 1960'tan sonra hızla yaygınlaşan sınıfsal bilinçlenme, burjuvaziyi ürkütmüş ve giderek onu kendi demokrasinden vazgeçme sevdasına sürüklemiştir. Böylece, ilginç bir biçimde, Türkiye'de demokratik devrimi tamamlayan 27 Mayıs'ın bir sonucu da, faşizmi, yani burjuvazinin hukuk ve demokrasi dışı zorba yönetimini, siyaset gündemimize getirmiş olmasıdır."

Burjuvazideki faşizm özleminin, karşı siyasal bilinçlenmenin yanında, sermayenin yapı ve sorunlarından ileri gelen ekonomik nedenleri de var. Ancak şu anda bunların tartışılmasının gereği yok. Gerekli olan bu çizginin genel oluşunu ortaya koymak. Bulgaristan sosyalist hareketinin başlatıcısı Dimitir Blagoyef'in söylediği, bu yönde önemli bir adım. Daha önce Yürüyüş'te çıktığı biçimiyle "Dimitir Blagoyef, Bulgaristan sosyalist hareketinin, kurtuluşun önceki millî kurtuluş hareketlerinin devrimci geleneklerinin biricik yasal mirasçısı ve devamcısı olduğunu belirtiyordu.

Sermaye sınıfının burjuva özgürlüklerine sahip çıkmayışının yaygınlığıyla ilgili bilgiler buradada kalmaz. Yirminci yüzyılın başlarına kadar gider. Ondokuzuncu yüzyıl kapitalizminde belirsiz olan, yirminci yüzyıla birlikte belirginleşmeye başlayan, burjuvazinin burjuva özgürlükleri konusundaki ikircikli, tutarsız, çekingen ve korkak tutumuna ilk dikkati çeken Lenin oldu. Lenin'in "İki Taktik" adlı çalışması, bu konuda, temel kaynak niteliğindedir. İki Taktik, bugünün kapitalizminde daha da belirginleşen gelişmelerin ışığında, bugün tekrar tekrar okunması gereken bir yapıt.

Fransız solunun Ortak Programını da, bu değerlendirmenin sağladığı alanlar içinde tekrar ele olmak mümkün. Burada, Ortak Programı'nın başarı şansından daha çok, bu programı doğuran ihtiyaçlar önemli. Bir aşama olarak, Fransız burjuvazisini, bir takım kamulaştırma girişimleri ile burjuva hak ve özgürlüklerine mecbur etme ihtiyacı ortaya çıkıyor. Burjuva hak ve özgürlükleri, işçi sınıfının hak ve özgürlükleri olmamakla birlikte, onlar için bir lüks değil. Bunun yanında, yine bir aşama olarak, devlet aygıtının tümünde faşist hücreleri temizleme ihtiyacı var. Türkiye'de bugün, tersinden ve karşı sınıflar için, devlet aygıtının tümünü yeniden faşist yiğidi haline getirme ve bu iş tamamlanınca da üstüne bir sünger çekme ihtiyacının olması gibi.

Bütün bu değerlendirmelerin içinde Yunanistan'ın yeri ne oluyor? Söylenenlerle çelişiyor mu? Ömründe demokrasiyi görmemiş olan Yunanistan, "demokrasinin beşiği" masalına sahip çıkarak demokrasi düşmanlarıyla kesin bir biçimde hesaplaşıyor mu? Bu sorunun orta sayfalarında yer alan Ercan Eyüboğulu'nun incelemesi, Yunanistan'daki faşizmin yargılanmasında Karamanlis'in ne kadar isteksiz olduğunu gözler önüne seriyor. Karamanlis ve arkadaşları, sosyalistlerin ısrarlarıyla sürükledikleri yıpranmış faşistleri yargılama süreci içinde devlet aygıtına dokunmama için özel bir çaba harcıyorlar. Ayrıca, Yunanistan'ın ekonomik yapısının bir gereği olarak faşizmin kültürel yaygınlığının daha fazla olmasına güveniyorlar.

Bu son güncellenen açıklaması şöyle: Yunan ekonomisi, Türkiye'yle karşılaştırıldığında, daha küçük işletmelerden oluşuyor. Sanayide, bu böyle. Tarımda ise iki savaş arasındaki faşizm denemeleri toprakları yine daha küçük parçalara bölmüş durumda. Ayrıca Yunanistan'ın tarihinde dışa bağıllık bir ideoloji halini almış. Kuruluşlarında bile başlarına geçecek adamı ithal etmişler. Büyük sermaye, daha çok hizmetler kesiminde ve uluslararası bir özellik kazanmış durumda. Bütün bunlar, bir yandan faşizmin kültürel tabanını yaygınlaştırırken, diğer yandan da işçi sınıfının hem sayısal açıdan güçsüzlüğüne hem de sınıf niteliğinin yavaş gelişmesine yol açıyor. Türkiye'de faşizmin kültürel temeli zayıf, ekonomik gerekçesi güçlü iken Yunanistan'da tersi bir durum ortaya çıkıyor.

Türkiye'de işletmeler daha büyük. Tekelleşme düzeyi daha ileri. Bunun doğal bir sonucu olarak işçi sınıfının sayısal gücü ve sınıf bilinci daha yüksek. Ayrıca sermaye, yapısal ağızlar içinde. Bütün bunların sonucu olarak da faşist hücrelere daha çok ihtiyaç olduğunun bilincinde. Bütün bunların sonucu olarak Türkiye'de, özgürlükleri güvence altına almak için, bir yandan bir takım temel ekonomik düzenlemeler, bir yandan da, faşist hücrelerin temizlenmesi vazgeçilmez bir gerek oluyor. Başka bir yolu yok.

mc devlet kadrolarına mayın döşüyor

CEPHE'de trapez gösterileri

ERBAKAN, BAZI İSTEKLERİ YERİNE GELMEDİĞİ TAKDİRDE MSP'NİN KARARNAMELERLE İMZA KOYMAYACAĞINI DEMİREL'E BİLDİRDİ. MSP, AHLAK DERSLERİNİ İMAM HATİP OKULU MEZUNLARININ OKUTMASINI, BU YIL 30 YERİNE 80 İMAM-HATİP OKULUNUN AÇILMASINI, İSLAM ÜLKELERİNE ATANACAK TİCARET ATEŞELİKLERİNİN MSP KONTENJANINDAN DOLURULMASINI İSTEDİ.

SAKIP SABANCI'NIN BASIN TOPLANTISI AP YÖNETİCİ ÇEVRELERİNDE BÜYÜK TELAŞ UYANDIRDI. SAKIP SABANCI, PERŞEMBE GÜNÜ ERBAKAN'LA BİR GÖRÜŞME YAPTI. SABANCI, BAKANLAR KURULU TOPLANTISI SIRASINDA BAŞBAKANLIKTAYDI.

Ve nihayet 20. haftasında MC cambazhanesinde trapez gösterileri başladı. Özellikle Sakarya seçimlerinden sonra hükümet içinde kapalı devre sürdürülen itişip-kakışmaları, geçtiğimiz haftanın başından itibaren ister-istemaz açık gösteri niteliğine büründü. Doğrusu bu ya, gösterinin trapez numaralarından kahr yanı yoktu.

Gösteri, önceki haftanın sonunda iki numaralı MC ortağının kendisini havaya fırlatmasıyla başladı.

İstanbul'daki Küçükköy Belediye seçimlerinde iddialı gelen MSP başı, Yeşilköy'de uçaktan iner inmez yıktı perdeyi. Ne AP'nin, MC'yi çıkarı için kullanmaya çalıştığı kaldı, ne Kıbrıs'ta taviz heveslisi olduğu, ne de Süleyman Demirel'in renkizliliği kaldı!.. Hoca, seçime beş kala tekneyi AP'nin beline indirmişti. . .

Erbakan havada perendeler de atıyor, bir gün sonra da, "Dostluk başka, seçim başka" diyordu. Diğer cepheçiler açısından, 12 Ekim seçimleri öncesinde MSP kanadından gelen sesler hiç de iç açıcı değildi. Bugün böyle söyleyen Erbakan, kimbilir öbür gün seçim meydanlarında neler neler söyleyecekti?

TRAPEZİN ÖBÜR UCU

Erbakan aşağıdaki gerill ağa doğru huz alıyordu. İşte tam bu sırada MC'nin baş ortağı, ayakları trapezin halkasına takılı olduğu halde, kendini başaşağı boşluğa bıraktı ve Erbakan'ı kapıldığı gibi yürümesine aldı. Ve ondan sonra bir hafta süresince havada birlikte sallandılar. . .

Gösteri öylesine ilgi çekiciydi ki, demokrasi kütüğünde sabıka kaydı her geçen gün biraz daha artan MC'çilerin "türlü-çeşit" marifetleri kamuoyuna gereğince yansımada, yansıtılmadı. YÜRÜYÜŞ - 19 Ağustos 1975 - 4

Haftanın olaylar dökümünde, aslında bu "türlü-çeşit" marifetler daha önemliydi ama MC cambazhanesinde olup bitenler de ilginçti.

VE KOMANDOBAŞI

Çünkü trapez gösterisine baş cambazların yanı sıra figüranlar da karıştı. "En son Türk Devleti'nin MHP'si, tehlikeli gösteride kendi payına düşeni yapmaktan geri kalmadı. Böyle olunca, Erbakan'dan sonra havada MSP takım taklavatını da yakalamak gerekli ve Demirel bütün bir hafta boyunca bu işle uğraştı.

Erbakan'ın malum demecinden sonra, komandobası'nın kafası attı. AP-CGP-MHP montajından, ancak yeni organizasyonuyla parti içi darbeyi gerçekleştirdiği takdirde yarar uman komandobası, tasarladığı işin umut ettiği kadar kolay olmayacağını anlayanca, öfkesini Erbakan'dan aldı. Neydi bu Hoca'nın ciddiyetsizliği? . . .

"Sol'a karşı", daha doğrusu Demokrasiye karşı verilecek mücadelede MC'nin daha da kenetlenmesi gerekirken, neydi bu sululuk? . . .

Gerçekte Parti'den çok komando takımını andıran MHP aslında "Kızım sana söylüyorum, " gelinin sen anla" da diyordu. . .

Demirel'in son Trakya gezisinde söyledikleri komando takımını kızdırmıştı. Ne demişti Demirel:

"Solun Türkiye'de ne gücü, ne de oyu vardır. . ."

Komando takımı, Demirel'in bu sözlerini "zaflet" olarak nitelmiş, "Önümüzdeki genel seçimde sol oylar yüzde 40'a çıkarsa hiç şaşmayalım" demişti. Komando takımının gazetelerinde buna ilişkin uyarılar sık sık yapılmıştı. Şimdi olanlar neydi?

Erbakan'ın "sululuğu" anlaşılıyordu MHP'nin genel başkanı da pek sağlam gözüküyordu.

DİLİN ALTINDAKİ BAKLA

Komando takımının sözcüsü bir gazete açık açık hem MSP'ye hem AP'ye boyundan büyük diskur çekiyordu. "İttifak taahhüdü"ne ne olmuştu?

CGP ve MHP, "Devlet'i yönetmek ve millete hizmet aşkı ile "üzerlerine düşen titizliği göstermişlerdi. Ama ya AP ile MSP?.. Aynı şeyleri bu partiler için söylemek gücü. "Yoksa gerek AP, gerekse MSP iktidar olmaktan bıkınlık mı getirmişlerdi. . . " Komando takımının gazetesi, haftanın diğer günlerinde de uyarılarına devam etti.

Bu kez "açık konuşalım" deniyordu. Sonra, ömündeki ay içinde AP ile resmi nikah hazırlıklarını yürüten CGP'nin sırtı sıvazlanıyor ve "mesele-nin düğüm noktasına" geliniyordu.

"Mesele-nin düğüm noktası" AP Genel İdare Kurulu üyelerinde toplanıyordu. AP'liler, meseleye şahsi çıkarları dışında eğilebilecekler miydi? Sonra da "fedakarlıklar" kısmı geliyordu ve bakla da dilin altından çıkıyordu: "AP'liler ve genel başkanları, bugün işgal ettikleri makam için daha olsa fedakarlık yapabilecekler miydi? Bir bayrak şındaki heyecan içinde hareket edebilecekler miydi? . . ."

Bayrak yarışında bayrağın el değiş-tirmesi, oyunun kuratı olduğuna göre AP'den ve Genel Başkan'ından istenen fedakarlığın ne anlama geldiği ayan beyan anlaşılıyordu.

DALAS MANIN KÖKENİ

Artık CGP diye bir olaya ancak TRT'de işgal edilmiş dakikalar olarak bakmak gerekeceğinden, MC'nin üç kad-nadı arasındaki dalasmanın yüzeyde ve

görünürdeki nedeni, "Seçim ittifakı mı? Birleşme mi?" sorunlarından kaynaklanmakta idi.

İttifak konusunda AP, birleşme konusunda da MSP'yan çiziyordu. Figüran komando takımı da arada kalmıştı. . .

Olayı, sabıkalar cephesinde dalaşma olarak görmek doğrudur ama eksiktir. Olay, demokrasi düşmanı Türkiye kapitalizminin, işbirlikçi egemen sınıflar partilerinin çıkmazını bir kez daha noktalamaktadır.

Hafta başlarında bir yandan Erbakan, bir yandan da Türkeş pürüzleriyle uğraşan Demirel'e belki de en büyük sürprizi Türkiye Sanayi Odaları Birliği Başkanı Sakıp Sabancı hazırladı. İzmir'de bir basın toplantısı düzenleyen Adana büyük sermayesinin patron sözcüsü, "Türkiye, tarihinin en ciddi dış ticaret açığı ile karşı karşıya" diyordu.

Adana ve İzmir sermayesinin ortak yapıyla zar zor kurulabilen MC, defterde yazılı olanı saklamıyordu. . . Hem de iktidarın asli sahibisınflar temsilcisinin ağızyla gerçek ortaya dökülüyordu. . .

Demirel'in sabır bardağını taşıran son ve hatırı sayılır damla da bu oldu. Cephe başına "Sen de mi Sezar?" demek düğüyordu doğrusu. Kendisi günahsız "Brutus"tu!.. Sabancı'nın basın toplantısında söyledikleri Demirel'i çileden çıkartmaya yetti. Ve aynı gün akşamı başkent siyasi kulislerinde "Demirel'in istifa ettiği" söylentisi yayılmaya başladı. . .

Gelişmeler zincirinin bu halkasına gelmeden önce Demirel'in Erbakan görüşmesinden söz etmek gerekecek.

Hafta başında ortağından eski plaktan "Renksiz" damgası yiyen Demirel, bu konuda ne düşündüğünü soran gazetecilere "Polemige girmem" demiş ve Salı günü Erbakan ile Hariciye Kışküne

Faşizme geçit verilemez

ZEKİ KILIÇ

Kapitalist-emperyalist sistem bugün genel bir buhrana sürüklenirken, sosyalist sistem her geçen gün güçlenmekte, ve etkinliğini artırarak, beliren birçok sorunun çözümünde inisiyatif sahibi olmaktadır. Halkların barış, demokrasi, ulusal kurtuluş ve sosyalizm için verdikleri mücadeledeki gelişmeler bir yandan emperyalizmin egemenlik alanını küçültürken; öte yandan kapitalizmin genel bunalımı ve kendine özgü çelişkilerini derinleştirip keskinleştirilmektedir. Başka bir deyişle, kapitalizmin yaşadığımız çağdaki çelişmeleri, sadece sonuna giden bir kapitalizmin değil, fakat dağılan, devrimle yıkılan bir kapitalizmin çelişmesidir. Emek ve sermaye arasındaki, emperyalist sistem-sosyalist sistem arasındaki; emperyalizm-mazlum halklar arasındaki, bizzat emperyalist güçler arasındaki çelişmeler, olağanüstü bir yoğunluğa erişmiş bulunmaktadır.

Emperyalizm, savaşa başvurarak, bu sonuna kadar götürülmüş çelişmelerin üstesinden gelmeye çaba göstermektedir. Sosyalist sistem ise, emperyalizmin tek seçeneği olan bu savaşa engel olmak veya çıkabilecek böyle savaşı tahribatını aşgariye indirmek üzere aktif bir barış politikası uygulamaya çalışmaktadır. Son günlerde toplanan Helsinki Konferansı ve imzalanmış belge, sosyalist sistemin aktif barış politikasının başarılı bir örneğidir. Özü ne kadar derinleşen çelişilirse çalışılın bu konferansın saptadığı hedefler sosyalist mücadele açısından iki amaca yöneliktir: Birincisi Avrupa'daiktidar kapısını zorlayan işçi sınıfı partilerinin sosyalizme barışçı yoldan geçişini kolaylaştırmak, ikincisi ise emperyalizmi savaşa başvurmadan caydırmaaktır. Doğaldır ki, böylesine dinamik bir öze sahip bir anlaşmanın (anlaşma değil, dense bile) hayata geçirilmesinde sosyalist sistem büyük sorumluluk sahibidir. Ancak, daha da önemli olan, işçi sınıfı partilerinin bu anlaşma hükümlerini vazgeçilmez demokratik haklar saymaları ve bu hakları hayata geçirmede verecekleri mücadeledir.

Emperyalist - kapitalist sistemin savaş politikası zorunlu olarak kendisine bağımlı olan ülkelerin iç politikalarına yansır. Bu, faşist bir yönetimin yerleşme hazırlıklarındır. Yani bu, muhtemel bir bunalımda acze düşecek burjuvaziye faşist bir yönetimi kurmada gerekli olan geçitleri ve stratejik noktaları önceden hazırlamadır. Faşizm, belirli hazırlıklar yapılmadan gerçekleştirilecek bir yönetim değildir. Ancak bu, faşist uygulamaların yapılmayacağı anlamına gelmemelidir. Bu yüzden, faşizmin hazırlık dönemi bir süreç olarak ele alınmalı ve geçit verilmeye çalışılmalıdır. Türkiye İşçi Partisi Merkez Yürütme Kurulu'nun son olarak yayınladığı demokrasi bildirgesinde yer alan demokratik hedefler faşizme geçit verilmemesine yönelik ve biri diğerini ileri götürecek eylemler dizisidir.

Kapitalizmin genel buhranı tarafından meydana getirilen gelişmeler, kapitalist toplumdaki sınıf çelişmelerinin derecede şiddetlenmiş olmasının, siyasi ifadesidir. Burjuva demokrasisi de, faşizm de, kapitalistlerin sınıf egemenliğine dayanır; şu farkla ki, faşizm, tekelci büyük burjuvazinin gizlen-

memiş diktatörlüğü olduğu halde, burjuva demokrasisinde kapitalistlerin sınıf egemenliği, sadece şekilden ibaret olan "haklar" ve "hürriyetler" altında gizlenir. İşçi sınıfı, emekçi köylüler ve ilerici aydınlar için, tekelci sermaye egemenliğinin hangi tarzda yani burjuva demokrasisi aracılığıyla mı, yoksa faşizmle mi uygulandığının hiç de önemsiz birşey olmadığı açıktır. Burjuva demokrasisinde, burjuvaziye ve tekelilerin egemenliğine karşı mücadele şartları, faşizmde olduğundan çok daha elverişlidir. Faşizm, toplumun bütün ilerici unsurlarına karşı en vahşi terörün uygulandığı bir atmosfer yaratır. Faşizm, bütün burjuvazinin hatta bütün büyük burjuvazinin iktidar şekli değil, tekelci sermayenin en gerici, en şoven, en saldırgan unsurlarının kanlı diktatörlüğüdür. Bu yüzden, işçi sınıfı partisi öncülüğünde bütün sosyalistlerin ilericilerin, demokratların ve yurtsever kişi ve örgütlerin faşizmin hazırlık dönemini yakından izlemeleri ve her anti-demokratik girişimi zamanında boğmaları gerekmektedir. Bu yolda her türlü demokratik olanaklardan yararlanılmalıdır.

Türkiye uzun bir faşistleştirme sürecinden geçmiş ve geçmeye devam etmektedir. Özellikle TİP'nin kapatılmasıyla başlayan ve TÖS gibi demokratik örgütlerin dağıtılmasıyla devam eden, toplumumuzun en ilerici ve yurtsever kişilerini ölümlere mahkum edip zindanlara tıkan 12 Mart faşist baskısına açıklık kazanan, MC hükümetiyle de giderek hızlanan, pervasız ve açık toplumu faşistleştirme süreci devam etmektedir. Bu dönem süresince, sürekli olarak demokratik örgütler birbiri arkasından tasfiye edilmeye çalışılmakta; gerici yasalar çıkarılmaya uğraşılmakta; devrimci sendikalara ve diğer ilerici örgütlere karşı bir polis terörü kurulmakta; bir yandan ilerici devlet memurlarına yol verilirken, öte yandan devlet memurlarının sayıları artırılmakta, memur kadroları içine en gerici ve militarist unsurları daldurulmakta; bir kısım devlet organlarının önemi artırılarak devlet mekanizmasının yapısı değiştirilmek istenmekte; siyasi hayatın çeşitli alanlarına terörcü idari metotlar sokulmakta; faşist örgütler parayla beslenmekte ve zorba davranışları teşvik edilmektedir. Bütün bunları veya bunlara benzer uygulamaları her gün görüyoruz, okuyor ve duyuyoruz. Bu uygulamalara, basitlik sıralamasına bağlı olmadan karşı çıkmalıyız ve karşı çıkışlarımızı da işçi sınıfı hareketinin mücadele ek-senine bağlamalıyız.

En küçük bir mücadelenin veya kavganın dahi değişmez bir kuralı vardır: Kavgado gerileyen, ilerleyene güç kazandırır. Hareketsizliğimizi faşizm gelir hesabına bağlamak, gerçekten faşist güçlere güç katar.

Başta işçi sınıfımız ve onun öncü partisi olmak üzere, bütün ilerici, yurtsever ve sosyalist kişi ve örgütler eylemlerini faşizme karşı birleştirirlerse ve her faşist uygulamayı anında durdurabilirlerse kalıcı sonuçlara ulaşabilir ve böylece faşizm tehlikesini ortadan kaldırırlar.

kapanmıştı...

Toplantıda, MSP'den İçişleri Bakanı Oğuzhan Asiltürk, AP'den de Devlet Bakanı Seyfi Öztürk, Maliye Bakanı Yılmaz Ergenekon ve Milli Eğitim Bakanı Ali Naill Erdem de hazır bulunmuşlardı.

Toplantıya katılan bakanlar rasgele seçilmemişlerdi. Karşılıklı pazarlıklarda, bakanlıkları sık sık söz konusu edilecekti.

Görüşmede tabii ki, renklilik renksizlik sorunu konuşulmadı. MSP ne istiyordu?

Sorun daha baştan çatallaşıyordu. MSP birtakım istekleri yerine getirilmezse yine beklenen kararnamelerden bazılarına imza atmayacaktı. Ayrıca Maliye Bakanından da şikayetçiydiler.

MSP NELER İSTİYOR

İstekler neydi?

Erbakan melodî gibi sıralıyordu: Okulardaki Ahlak derslerini İmam Hatip Okulu mezunları okutamaz mıydı? Bu yıl 30 yerine 80 İmam-Hatip okul ve lisesi açılmaz mıydı? Dış ticaret atelişliklerine yapılacak tayinlerde, hiç olmazsa İslam ülkelerine yapılacaklar da MSP kontenjanı esas olamaz mıydı?.. Belli başlı konular bunlardı. Ama Pamuk Taban fiyatları konusunda da ayrıntılar vardı.

Bütün bunlara AP "Evet" dese, yakında yapılacak kavramak tayinlerinde pekala kendilerine makul ölçülerde kontenjan sağlanabilirdi.

Cephe başı. Salı günkü bu toplantıda bir ölçüde Erbakan'ı yatıştırmayı becerdi. Oysa Erbakan, isteklerinden

santim gerilememesi konusunda kararlıydı.

Demirel ikinci pürüzü Ankara'da bulamadı. Erbakan'a ve gizli den gizli kendisine öfkelenen komandobası Yalova'ya gitti. Hem biraz nefes alacak, hem de Marmara Bölgesi bozkurtlarıyla görüşmelerde bulunacaktı. Teşkilat başkanlarına söyleyeceği şeyler vardı: MC'nin istikbal iyi değildi... Üstelik kendisi sağlık durumu da son günlerde kötüye gidiyordu...

BAKANLAR KURULU VE BİR "MISAFİR"

Cephenin trapezicileri, ancak Perşembe günü bir araya gelebildiler. Sabah saat 10'da başlayan Bakanlar Kurulu toplantısı yedi saat sürdü. Gündemde pamuk taban fiyatlarının tesbiti konusu vardı. Elbette bunun yanında diğerleri de vardı ama, pamuk da öyle sıradan bir sorun değildi.

Hatta öylesine ki, Bakanlar Kurulu toplantısının yapıldığı salonda karşıdaki odada da bir "mümtaz misafir" ağırlanmıştı. "Mümtaz misafir" bu pamuk sorunu için özellikle gelmişti... Kendisi Türkiye Sanayi Odaları Birliği Başkanı Sakıp Sabancı idi. Pamuk ve pamuk ipliği ile olan ilişkisi de çok önemliydi.

Yedi saat süren bakanlar kurulu toplantısı boyunca, Sabancı'nın Başbakanlık Özel Kaleminde Demirel ile görüşmesi için beklediğine inanmak da kolay değildi. Türkiye'de artık Sabancı'nın ne için ve ne amaçla orada bulunduğunu bilmeyecek kişi yok gibi...

Pamuk fiyatlarının taşıdığı önem

kadar. MC'nin geleceğinin tartışıldığı toplantıdan sonra bir açıklama yapılmadı.

İçerde olup bitenleri tahmin etmek zor değildi.

İlfi değilse 12 Ekim seçimlerine kadar MC'yi ayakta tutmanın mümkünü yok mudur?..

Tüm cepheçileri düşündürün nokta budur.

Ancak olaya, "Zananın kuyruğu koptu" gözüyle bakmak da yanlıtıdır. MC'yi yaşatmak yolunda akla gelebilecek her formül denenecektir. Nitekim "birlik beraberlik" yolunda hafta içinde önemli girişimlerle bulunulmuştur.

Türkeş ve Saadetin Bilgiç'in temeni mektuplarına cevap veren Erbakan, "Seçim ittifakından" yanadır. Komandobası da bir ölçüde "Birleşme" umudunu terk etmiş benzemektedir, ama ya ittifak?..

Karşılıklı mektuplaşmalarda, meclislerin olağanüstü toplantıya çağırılıp, "Seçim ittifakı"na ilişkin yasanın çıkarılması gereğine de işaret edilmiştir.

Ancak bu da bir temenni olmaktan öteye geçmeyeceği benzemektedir. AP aynı konuda şimdilik kulağının üstüne yatmaktadır.

İlaftanın sahnesinde oynananlar buydu. Ancak Cephe'nin alttan alta sürdürdüğü ve bir oranda boğuntuya getirmeyi başardığı işleri ise alabildiğine yoğundu. Devlet kadrolarındaki kıyım ve terör sürüyordu.

Cepheçilerin devlet kadrolarında gırtlıkları amansız kıyım olayı sandığı gibi Cephe'nin gücünden, cesaretinden ileri gelmektedir. Karşılıklı şantajlarla, birbirine kuyu kazmalarla yürü-

tülen ama "Solu ve demokrasiyi" ezme gibi bir "Yüce amaçla" ayakta durabilen MC, kaçarken mayın döşemektedir aslında. Devlet dairelerinde sürdürülen yıldırma, sindirme, yer değiştirme, işe son verme ve her türlü baskı uygulamalarının altında telaş ve korku yatmaktadır.

20 haftalık Cephe hükümeti devlet kadrolarını Cepheci, faşist unsurlarla takviye etti. Ameliye henüz son bulmuş benzemektedir. Hatta giderek hız kazanmaktadır.

Geçtiğimiz hafta Çalışma Bakanlığında gözlenen yer değiştirme ve atama işlemleri buna bir örnektir. 104 iş müfettişinin yerleri değiştirilmiştir.

Maliye Bakanlığında öntümündeki günlerde geniş ölçüde nakil ve atamaların yapılacağı yolundaki haberler yaygındır. Başta Milli Eğitim Bakanlığı olmak üzere tüm bakanlıkların alt kademeleri allak bullak edilmiştir.

Cephe geriledikçe bu tür işlemlere hız verecek.

Demokratik ve ilerici kuruluşların MC'nin antidemokratik girişim ve eylemlerine karşı sürdürdüğü direniş, çalışanların safını pekiştiriyor.

VE SESSİZLİK

Oysa, sosyal demokrat ana muhalefet gelişmelerin dinamizmini, habersiz ve sessiz izliyor.

Gelişmelerin gelip dayandığı noktanın ekonomik, politik boyutları gereğince teşhis edilemiyor.

Süleyman Demirel, önceki hafta, "Bütün olumsuzlukların kaynağı haşhaş karardır" şeklinde demec verdi. CHP'den seçikmedi. Oysa CHP'nin hükümetle iken aldığı en olumlu kararlardan biri

GEÇEN HAFTAKİ YÜRÜYÜŞ'TE
CHP MİLLETVEKİLİ KENAN DURUKAN'IN
SİNOP'TA ABD'Lİ
İŞVERENLE BİRLİK OLUP ÜS İŞÇİLERİNİN
GREVİNİ NASIL KIRDIĞI YER ALMIŞTI. BU SAYIDA, BİR BAŞKA
CHP MİLLETVEKİLİ'NİN İSTANBUL'DA HILTON GREVİNDEKİ
GREV KIRICILIĞI YER
ALYOR

SIK SIK İŞÇİLERDEN,
İŞÇİ SINIFINDAN SÖZ EDEN CHP'NİN GENEL BAŞKANINA
İŞÇİLER SORUYOR:

BENDEN YANA MISIN,
DOMUZDAN YANA MISIN?

CHP milletvekili Hilton'da

İstanbul Hilton Oteli işçileri direnişte. Hemen her yerde önce sarı sendika çemberini kırmak zorunda kalıyor işçiler. Hilton'da da öyle. OLEYİS'ten ayrılıp, TURİZM-İŞ'e giren Hilton işçileri, karşılarında işveren-OLEYİS işbirliğini buldu. Hilton işçilerinin OLEYİS işveren işbirliğine karşı giriştiği direnişin, nedenlerinden biri OLEYİS'in isteği üzerine işverence, toplu sözleşmeden doğan haklarının (ücret zammı dahil) verilmeme kararıyla da daha derinde yatan ve hareketi belirleyen neden özgürce sendika seçme hakkının kullanılmasındır.

Oleyis ; referandum düşman sendika

OLEYİS, işçilerin özgürce sendika seçmelerine karşıdır. Türk-İş sendikasıdır. Türk-İş tezgahında yetişip, pişmişir yöneticileri. Özgürce sendika seçmenin, sendika içinde işçilerin söz ve karar sahibi olmasının sonları olduğunu bilirler. Sendika seçme özgürlüğüne de, sendika içinde demokratik haklara da düşmandırlar.

Turizm-İş Genel Başkanı TURGUT GÖKDERE

Turizm-İş sendikası 17 Nisan 1973 günü noter kanalıyla OLEYİS'e bir çağrıda bulundu. Turizm-İş, iki sendika arasında çoğunluk iddiası ile çıkacak uyuşmazlıkların referandum yoluyla çözümünü öneriyordu. Bu çağrıda, DİSK'

İ DİSK yapan "işçinin söz ve karar sahibi olması" anlayışına dayanılarak şöyle deniyordu:

"Basından izlediğimize göre, Sendikamız Türk-İş içindeki Sosyal Demokrat Sendikalar arasında yer almış bulunuyor. Sosyal Demokrat Sendikaların, tabana dayalı güçlü sendikaların olmasına ilişkin beyanlarını yine basından izlemekteyiz.

Sendikamız; işçiler yaşama ve çalışma hayatına ilişkin konularda söz ve karar hakkına sahiptir ilkelerini birinci ilke olarak benimsemiş bulunmaktadır. İşçinin çalışma hayatına ilişkin konulardan birisi olan sendika seçme hakkı da yine bu ilke içinde kullanılmalıdır. İşçinin bu söz ve karar hakkını kullanacağı en geçerli yol REFERANDUMDUR."

OLEYİS bu çağrıya noter kanalıyla 15 Mayıs 1975 günü cevap verdi.

"Referandum teklifinizi ciddi bulmuyoruz. Çünkü bu müessese işçi hareketini büsbütündejenere edecek şekilde kullanılacak ve maceraperest sendikacılar için olanak hazırlayacaktır. Politikada

ön seçim nasıl olumsuz bir yarışma yarattı ve siyaset ortamını dejenera ettiyse, işçi hareketi içinde aynı şey olacaktır."

Sosyal Demokrat OLEYİS'te budur
Hilton direnişi ve Oleyis

Hilton otelinde yakın zamana kadar OLEYİS çoğunluk sendikasıydı. Altıyüz kırk dört 450'li üç gün içinde OLEYİS'ten ayrılıp Turizm-İş'e girdi. OLEYİS azınlık Turizm-İş çoğunluk sendikasıydı artık. OLEYİS yöneticileri, işçiler üzerinde işverenle birlik olup çeşitli baskılar uyguladılar. OLEYİS'e döndürmek için, işçilerin ileri sürdüğüne göre noter getirip, müdür odasında Turizm-İş'ten işçileri istifaya zorladılar. Bu yolla başarılı olamayınca, işverence toplu sözleşmeden doğan hakların verilmeyeceği kararını aldırıp ilan ettirdiler. İlanın yapılmasıyla da 450 işçi direnişe geçti.

İşçilerin ileri sürdüğüne göre direnişin birinci günü OLEYİS yöneticileri Hilton'u doldurdu. OLEYİS, işveren ya-

harun karadeniz öldü ! bu cinayetin de mi faili meçhul ?

Harun Karadeniz kardeşimizi kaybettik. Harun Karadeniz, faşizmin kendisini mahkum ettiği kanserden kurtulamayarak 15 Ağustos Cuma günü aramızdan ayrıldı. O, halkın bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm mücadelesinde inanca yerini almış bir devrimciydi. Bu, egemen sınıfların onun hayatına kastetmeleri için yetti. Faşizm, resmi raporlarla keskinleşen hastalığına ve tedavi zorunluluğuna rağmen kaldırdı. Onu düpedüz ölüme mahkûm etti.

Bu siyasi bir cinayettir.

Harun Karadeniz ölüme mahkûm edilirken gözlerini, kulaklarını sınıksız kapayanlar ölümlerinden sonra da paralı "ölüm ilânı"ni basmayı reddederek ne kadar özgürlükçü, ne kadar insanlık olduklarını gösterdiler. Milliyet ve Günaydın, ilân metnini doğrudan geri çevirdiler. Borç gazetesi sahibi Yaşar Aysev, durum telefonla kendisine bildirildiği zaman kabul ettikten sonra, metni görünce caydı ve "Basın İlan Kurumu'ndan geçmezse basmayacağı"ni söyledi. İlan metni "Basın İlan Kurumu'ndan geçti."

YÜRÜYÜŞ'ün devrimci Harun Karadeniz'in mücadelemizde unutulmayacak anısı önünde saygı ile eğilir.

TMMOB üyesi, İnşaat Y. Mühendisi eski İTÜ Öğrenci Birliği Başkanı Yurtsever, yiğit devrimci arkadaşımız,

HARUN KARADENİZ

faşizme karşı verdiği mücadelelerde, 12 Mart iktidarları işkencilerinin uyguladığı insanlık dışı yöntemler ve kasıtlı engellemeler sonucu iyileşme olanakları ortadan kaldırılarak ölüme mahkum edilmiştir.

Dün (15 Ağustos Cuma günü) aramızdan ayrılan Harun Karadeniz'in cenazesi 16 Ağustos Cumartesi günü öğle namazını müteakip Osmanağa Camii'nden kaldırılarak Karacaahmet mezarlığında toprağa verilecektir.

Tüm devrimci arkadaşlarımıza başsağlığı diler, ölümlerinden 12 Mart faşist iktidarlarını sorumlu tuttuğumuzu bildiririz.

Anısı halkımıza önder olsun.

TMMOB

de buydu. "Bir ülkede ne edileceğine o ülke insanları karar verir" şeklindeki sözlerin sahibi Bülent Ecevit idi. Ve halktan da en geniş desteği bu sözler üzerine bulmuştu.

Bu böyleyken, Cephe başını, halının ortasında, haşhaş konusu üzerindeki marifetleriyle başbaşa bırakmak anlamazdı. CHP Genel Merkezli liste hesaplarıyla meşgulüdü.

Konya'da 33 köyün muhtarı CHP'ye katıldı. Aynı ilçeye bağlı Dinek bucağı belediye meclis üyeleri dördü CHP'ye geçtiler. 5 Temmuz'da Konya'da Ecevit'i dinlemişler ve bu karara varmışlardı.

Muhtarlar Ankara'ya gelip toplu olarak Ecevit ile tanışıp görüşmek istediler. Genel Merkez'den "Sayın Genel Başkanın vakti yok" cevabını aldılar. YÜRÜYÜŞ - 19 Ağustos 1975 - 6

Sonradan öğrenildi ki, Ecevit olaydan haberdar edilmemişti...

Genel Merkez'in böyle bir olaya kayıtsız kalmasının elbette bir anlamı olmalıydı.

12 Ekim'de bir senatörlük için seçim yapılacak olan Konya'da, Genel Merkezçilerin gönlünde üç aday vardı. Birisi olmazsa öbürü mutlaka olmalıydı. Oysa senatörlük için üç kişi adaylığını koymuştu. İşte Genel Merkezçilerin o üçüncü için soru işaretleri vardı.

Duğum bu noktada çözülmüyordu: Ya 33 muhtarın CHP'ye girmesiyle meydana gelecek psikolojik ağırlık o üçüncü adaya kayarsa?...

Olayın örtbas edilmesinin nedeni buydu.

Kitlelerin demokratik istek ve özlemleri sosyal demokrat muhalefetin çok l-

lerisinde. Doğal olgu ve gelişme bu. Acaba hangi tahlil ve değerlendirmelerle bakılıyor Türkiye'ye?

14 Ekim seçim sonuçları da ortada. Elli yıllık mazisine rağbet edildiği için mi oy yağmıştır CHP'ye?.. Genel Merkezçilere bakarsanız böyledir.

Cephe içinde trapez gösterileri devam ederken, Polatlı Baylıkköprü köyünün topraksız köylüleri ağaların hazineden gasbettiği topraklara el koydu. Bıyık kısmı Atatürk Üniversitesi'nin Atatürk Düşmanı Rektörü Kemal Bıyıkoğluna ait bu köyde ağaların adamları köylülere sert çıktılar. "Devlet biziz" istediğimizi yaparız" dediler. Ama köylülerin çıkışı onlardan da sert oldu. Çiftesi ile üzerlerine yürüten bir ağayı, el lahmı alıp, tıpaş tıpaş evine gönderdiler. Ağaların ve MC kuyrukçusu kıskırtıcıla-

rın her an olay çıkartması olasılığına karşı Muhtar Ali Osman Altıntın cephesi belli Ankara Valtisine başvurarak tedbir almasını istedi. Ama Cephenin Bozkurtçu valisinin cephesi belli; köylülere henüz cevap vermiş değil.

Geçen baharda Beylikköy'e toprak dağıtımı için giden Toprak Komisyonu, ağaların baskısı altında geri dönmüşlerdi.

Toprak reformu isteyen topraksız köylüler şimdi çoluk-gocuk, tarlalar işliyor, orada yatıp kalkıyor ve sorunları na acele çözüm bekliyorlar.

Ama pilot bölgede başlamış reformu durduran MC'nin köylülere ilgisi herhalde Dozkurtçu valinin candarmaları ve komandolar kanalıyla olacak.

Engin Ünsal grev kırıcısı

kınlığından çekinerek, istifa etmeyen ve direnişe katılmayan işçiler, sendika yöneticileri tarafından sürekli çalışmaya teşvik edildiler. İçerde çalışan işçiler, direnişteki kardeşlerine karşı kıskırtıldı. Ama direnen işçilerle, çalışanlar arasındaki bağ daha da güçlendi. İkinci ve üçüncü gün katılanlarla direnişçi işçi sayısı 550 ye çıktı. Direnişe katılmaya cesaret edemeyen işçiler ise, sürekli çalışmayı red ettiler. OLEYİS, işçilerin sürekli çalışmayı red eddiğini kendi kararı imiş gibi kamuoyuna duyurdu. "Dinlenme hakkını kullanıyoruz" dediler. Oysa gerçek bu değildi, OLEYİS'çiler bizzat çalışıyorlardı.

Resepsiyonda bir milletvekili

CHP Milletvekili Engin Ünsal ilk günden Hilton'a geldi. OLEYİS'in hukuk müşaviriydi.

Direnişçilere "kendisinin saptadığı 25 işçinin isten çıkarılmasınayla bu işi halledeceği" haberini yolladı. Buteklifine cevap alamayınca da başta resepsiyon olmak üzere çeşitli işlerde çalışmaya başladı. İşçiler Engin Ünsal'ın, direniş yerindeki polisi de üzerlerine sevk etmeye çalıştığını söylüyorlar.

"Umudumuz Ecevit"

CHP milletvekili Engin Ünsal, bu işkolunda çalışan işçilere yaka siltkirtiyor. Hilton'da, Çınar Otelde, Yeşilköy de...

Hilton Direnişinden önceydi. Roman-ya dönüştü, Yeşilköy Hava alanında işçiler, Ecevit'le görüşmek istediklerini söylediler. Ecevit yorundu, Konuşamıyacaktı. Ama Alev Coşkun ve Deniz Baykal'la konuşabilirlerdi. Onlar kendisine ilettilerdi.

Alev Coşkun ve Deniz Baykal'la konuştu işçiler de. Turizm-İş sendikası üyesydiler. Sendikaları gerçek işçi sendikasıydı, CHP'nin söyledikleri ile OLEYİS hukuk müşaviri CHP milletvekili Engin Ünsal'ın yaptıkları uyusmuyordu. Milletvekilleri Engin Ünsal'ı işçilerle uğraşmaktan alakoymalıydılar. Alev Coşkun ve Deniz Baykal, Engin'le konuşacaklarını söylediler.

Ama CHP milletvekili Engin Ünsal

Hiltontaydı. İşçilerden üçü durumu ayrı ayrı telgraflarla Ecevit'e bildirdiler. Hülya Tüzüntürk'ün telgrafı şöyle:

"Sayın Bilent Ecevit
CHP Genel Başkanı
Ankara

Büyük umut ve sevgi dolu olduğumuz CHP, milletvekillerinizden Engin Ünsal Bey biz direnişteki İstanbul Hilton Otel işçilerinin direnişini kırmak Hiltontaki işçi açığını kapatmak işverene yararlı olabilmek için otelin bilhassa resepsiyon kısmında fahri olarak çalışmaktadır. Bu durumun işçiler üzerinde ne kadar umut kırıcı ve hüznü verici olduğunu zatiatimize üzülerek bildiririz. Gerekenin tarafınızdan yapılacağına bütün kalbimizle inanıyoruz.

En iyi sevgi ve muhabbetlerimizi sunarız.
Direnişteki İstanbul Hilton İşçileri
Adına
Hülya Tüzüntürk

Telgraflar çekildi:

CHP milletvekili Engin Ünsal hala Hilton'da.

Engin Ünsal kimi bağlar

CHP İstanbul İl Başkanı Aytekin Kotil yanında milletvekili Ali Özbay'la birlikte direnişe geldi. Bir de konuşma yaptı. Konuşmanın sonunda işçiler soru-

- Engin Ünsal İçerde ne yapıyor?

Aytekin Kotil böyle bir soru beklemiyordu. Şaşırıldı. Kendini topladı ve soruyu cevapladı:

- Bir parti üyesi böyle davranabilir. Bizizi bağlamaz. Biz sizi destekliyoruz.

TİP Kurucusu ve Merkez Yönetim Kurulu üyesi Turgut Gökçere Yönetimindeki Turizm-İş sendikası, OLEYİS'i Hilton'da referandumu kabul çağırıldı. OLEYİS'in cevabını bekliyor. CHP milletvekili Engin Ünsal ve sosyal demokrat OLEYİS yöneticileri direnişi kırmaya çalışıyorlar. Ama Aytekin Kotil açıkladı, CHP'nin günlük direnişçilerle birlik-

BUGÜNKÜ DİSK YÖNETİMİNİN,
DİNÇER DOĞU, ÖZCAN KESGEÇ VE YILMAZ ÖZDEMİR'E
"ÖRGÜTSEL BİRLİĞİN SAĞLANMASI"
AMACI İLE
DİSİPLİN CEZALARI VERME KARARI,
ÖZÜNDE,
DİSK'İN KENDİ İLKELERİNE VE İŞÇİ SINIFININ SENDİKAL BİRLİĞİNE
İNDİRİLMİŞ
BİR DARBEDİR.

YÜRÜYÜŞ'ün 14. sayısında "Sarı Sendikacılığın İndirilen Bir Darbe" başlığı altında, aynı işkolundaki iki devrimci sendikanın, Petrokimya-İş ve Kimya-İş'in birleşme kararları ve bu kararın başarıyla uygulanışı ayrıntılı olarak anlatılmıştı.

Sendikaların birleşmesi ilk kez rastlanan bir olay değildi. Ancak, bunlar büyük çoğunlukla, bir sürü kulislerin döndüğü, yoğun para ve kaluk pazarlıklarına dayanan, uzatmayalım pis bir platformda yapılan çıkar birleşmeleri idi.

Oysa, Petrol Kimya-İş adını alan yeni sendikanın Genel Başkanı Dinçer Doğu'nun deyişle bu birleşme, "karşılıklı inanç ve güvene dayanan, arkasında hiç bir hesap, hiç bir hukuki protokol bulunmayan ve bu şekilde ülkemizde ilk kez gerçekleştirilen" bir birleşmeydi.

Fakat bu oyun ilk haftasında, DİSK Onur Kurulu'nun eski Petrokimya-İş Genel Başkanı Yılmaz Özdemir'e kesin ihraç, birleşme kararının alındığı kongrenin başkanı Özcan Kesgeç'e 6 ay geçici ihraç, ve Dinçer Doğu'ya da ihtar cezaları verdiği günlük gazetelerden öğrenildi.

Şimdi, Petrol Kimya-İş'in kuruluşunu izleyen ve bu örnek birleşmenin başarılı mimarlarının cezalandırılmalarına kadar uzanan gelişmelere bir göz atalım.

Petrokimya-İş'in 5 ve 6 Temmuz günleri İstanbul'da toplanan Genel Kurulu Kimya-İş'le birleşme kararı aldı. Genel Kurulun 39 delegesinden ikisi İzmit İş Mahkemesi'ne başvurarak birleşme kararının iptalini istediler. Bu davacıların, hepsi de CHP'nin nasılsa ayıklanamamış göbekçilerinden 7 adet de avukatı vardı. Mahkeme gerekli incelemeyi yapmak için tedbir olarak birleşmeyi durdurma kararı verdi. İnceleme bitince de tedbir kararını kaldırdı.

DİSK AVUKATLARI NE DİYOR ?

Bu orada DİSK Yürütme Kurulu Üyesi Rıza Güven, Konfederasyona bağlı sendikaların avukatlarını bir toplantıya çağırarak birleşme kararının yasal olup olmadığının konusunda görüş istedi.

Rıza Güven'in bu konuda eğilimi neydi? Gönüllü nasıl bir görüşün belirlemesinden yanaydı bilinmiyor; ancak avukatlar konuyu enine boyuna tartıştılar ve sonunda "birleşmenin yasal olduğu, DİSK anıtuşuğündeki 'aynı işkolunda DİSK'e bağlı birden fazla sendika bulunamaz' ilkesine uygun olduğu" noktasında görüş birliğine vardılar. Sonra da, İzmit İş Mahkemesi'nde açılan "birleşmenin iptali" davasının, aslında DİSK'e karşı açılmış bir dava olduğunu, kendilerinin de Petrol Kimya-İş yanında bu davaya girmeleri gerektiğini vurgulayarak ortak görüşlerini Rıza Güven'e ilettiler.

Bütün bunlar olup bitikten sonra DİSK Onur Kurulu yukarıda sözü edilen disiplin cezalarını verdi. Kamuoyu cezalarla birlikte DİSK Yürütme Kurulu'nun, Petrol Kimya-İş'in kuruluşundan önce Petkim-İş ve Petrokimya-İş'in birleştirilmesi şeklinde bir kararı olduğunu da öğrendi.

İŞÇİ SINIFI CEZALANDIRILAMAZ

DİSK Genel Merkez yetkililerinin cezalara ilişkin açıklamasında Yılmaz Özdemir'in bu karara uymadığı, bu nedenle kararın ilacına karar verildiği ileri sürülüyor. Bu görüşün dayanaksız olduğu açık. 5 Temmuz günü yapılan Petrokimya-İş Genel Kurulu'na sunulan Çalışma raporunda "İkili birleşme söz konusu edildiğinde öncelikle yanyana geleceğimiz sendika Kimya-İş'tir inancındayız (...). başka dünyalarda oturup birleşme formülleri oluşturmakla birlik değil, binasız çatı yapılmış olur. Birliklerin buyrukla değil, onurla inşa edileceği inancındayız" denilmekte. Yani DİSK Yürütme Kurulu'nun Petkim-İş'le birleşmesi kararı Petrokimya-İş Genel Kurulu tarafından "başka dünyalarda oturup birleşme formülleri oluşturmak" diye niteleniyor. Bu durumda DİSK Yürütme Kurulu'nun kararını tanımayan Yılmaz Özdemir değil Petrokimya işçileridir. Kesin ihraçla cezalandırılmak istenen de Yılmaz Özdemir değil devrimci Petrokimya işçileridir.

Bunun gibi Dinçer Doğu'nun şahsında da birleşmeyi onaylayan Kimya-İş'li devrimci işçiler cezalandırılmak isteniyor.

Kongre Başkanı Özcan Kesgeç için verilen 6 aylık geçici ihraç cezasına gelince... Bir kongre keyfi yönetilmez; kongre yönetimini düzenleyen usul kuralları vardır. Bunların başında, bir kongrenin önceden ilan edilen bir gündemi olması gerekliliği; çalışmaların bu gündeme uygun olması zorunluluğu yer alır. Eğer gündemde delegeler dışında bir takım kişilerin konuşma yapmasına izin veren bir madde yoksa, kongre sırasında da usulüne uygun olarak böyle bir madde eklenmişse başkan kimsese söz veremez. Bütün bunların söz konusu olmadığı Petrokimya-İş kongresinde Başkan Özcan Kesgeç gündem dışı konuşma yapmak isteyen Mehmet Kılınc'a ve Dinçer Doğu'ya söz vermemiştir. Yani yapması gerekeni yapmıştır. Kongreyi usulüne uygun yönettiği için kongre başkanlarının cezalandırıldığı daha önce görülmez müdür?

Bu kısa tartışma sonucunda görülüyor ki, DİSK Onur Kurulu'nun verdiği cezalar temelsiz ve geçersizdir. Daha önemlisi Kimya iş kolundaki devrimci işçileri cezalandırmaya yöneliktir.

DİSK Yönetiminin bu kararı temelinde tamamıyla siyasal niteliktedir. DİSK'in bünyesindeki Kimya-İş gibi devrimci sendikaları tasfiyeye yöneliktir. Petrol Kimya-İş birleşmesi, devrimci sendikaları tasfiye oyununu bozmuştur ve son karara buna bir tepkidendir ibarettir. Kaldı ki, kararın siyasal yanı bir tarafa bütünde, DİSK'in kendi ilkelerine ve işçi sınıfının sendikal birliğine indirilmiş bir darbedir. Dinçer Doğu, Yılmaz Özdemir ve İzcan Kesgeç'in bu durumda bazı yasal hakları vardır; fakat DİSK yönetimi geçersiz kararını hızla gözden geçirmeli ve kaldırmalıdır.

Yunanistan'da fa

"İkinci Barış Harekati"nin birinci yılında Yunanistan'dan gelen haberleri iyi değerlendirmek gerekiyor. İktidara gelişinden bu yana demokratik güçlerin ısrarla öne sürdükları talepleri bugüne dek sonuçsuz bırakarak Karamanlis, nihayet faşist cuntanın sorumlularının hesap vermesini kabul etmek zorunda kaldı. Şu sıralarda Atina'da üç ayrı dava görülüyor. Bu davalar yalnızca faşist subayların mahkeme önüne çıkması değil. Faşizmin ortaya çıkış ve yerleşme nedenlerinin değerlendirilmesi ve Amerikan emperyalizminin faşizmin gelişinde ayırdığı rol de bu duruşmalar ışığında ele alınmalı. Yunanistan'ın Ortak Pazarla tam üyeliği için baş vurmuş olması da Atina'dan gelen haberler arasında. Yunan ekonomisine getireceklerinden çok, politik anlamı ile önem taşıyan bu baş vurma Türkiye burjuvazisi açısından büyük politik önem taşıyor. Bütün bu noktalar Türkiye'de verilen bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm mücadelesi açısından son kertede önemli. Demokratik güçlerin faşizme karşı mücadelede takınımları gereken tavır açısından Yunanistan'ın öğreteceği çok şey var.

divana kalmasm

Faşist cunta yönetiminin sorumlularının bugüne dek eli kalırsın demoları, hattabir kesiminin devlet aygıtı içinde hâlâ önemli yerler işgal etmeleri nasıl açıklanabilir? Karamanlis'in ileri sürdüğü nedenler yeterli mi? Ono göre, kendisini göreve halk değil, bizzat faşist cunta çağırmıştı. Ayrıca Türkiye ile savaşın eğişindeyken, faşistleri temizlemek amacıyla bile olsa, orduda yeni temizlik hareketlerine girişmek ülke savunmasını zayıflatıcı olurdu. Üçüncü neden de, birdenbire girişilecek bir cezalandırma eylemi sert tepkiler doğurabilir ve çiçeği burnundaki demokrasi yumurtada bağulabilirdi. Oysa bu nedenler gerçek nedenler değildi. Bunların yanında asıl amaç, sağ güçlerin ordu içindeki faşist elemanları sola karşı her an kullanılabilmek için işbaşında tutma konusundaki planları idi. Örneğin Averof, açıkça, ordu içinde yıllardır yerleştirilen komünizm aleyhtarlığını kullanmak istiyordu.

faşizmin kıpırdanışı

Demokratik güçlerin tüm yarılarına rağmen harekete geçmeye yanaşmayan Karamanlis, Ocak ayındaki öğrenci gösterilerini geçirdikten sonra tehlikeyi gördü. 23/24 Şubat'ta Atina'da faşist subaylar bir darbe girişiminde bulundu. Ne var ki hükümet, olayı geçiştirmekle yetindi. Faşist darbenin 8. yıldönümü olan 21 Nisan 1975-

te demokratik güçler Atina'da 400 000 kişilik büyük bir gösteri düzenleyerek faşistlerden hesap sorulmasını istedi. 8 Aralık'taki yerel seçimlerde sol ve teki antifaşist partiler bu temel istekle ortaya çıkmışlar ve kitlelerin büyük desteğini görmüşlerdi.

Duruşmalar üç koldan yürütülüyor. 1) 7 Ağustos'ta başlayan 32 sanıklı işkence davası. Asker-sivil 32 işkenceci polislin duruşması sırasında işkencecinin dünyanın her yanındaki çirkin yüzünü yansıtan olaylar öğrenildi. Faşistlerin kullandıkları yöntemler arasında beylik falaka, elektrik akımı, yuksuz bırakma yanında tutuklulara pisliklerini yedirme gibi yöntemler de yer alıyor. 2) 21 sanıklı Şubat 75 darbe girişimi davası yeni ipuçlarının ele geçmesi bakımından özel bir anlam taşıyor. 300'e yakın

faşist özlemlisinin katıldığı komplolarla sadece 21 kişinyargılanması, ihtiyatlı olmanın ötesinde Karamanlis'in bazı politik hesaplarıyla açıklanabilir. 3) 21 Nisan 1967 faşist darbesinin sorumlularını ilgilendiren dava ise Yunanistan'ın siyasal tarihini yeniden inceleme olanağını veriyor. Tanık olarak dinlenen eski Başbakan Kanellopoulos, darbenin Promete adlı NATO planı çerçevesinde gerçekleştirildiğini, bahane olarak ileri sürülmüş olan "komünist saldırı"nın bir uydurma olduğunu belirtti. Son gelen haberler ise 5' general olmak üzere 15 kişinin Atina'da tutuklandığını gösteriyor. 1973 Kasım'ında Atina Yüksek Teknik Okulu'nda kırk kadar gencin ölümüne yol açan faşist güçler de böylece hesap verme durumuna getirilmiş oluyorlar.

Demokratik güçlerin baskısı altında Karamanlis ilk kez geçtiğimiz Ocak ayında 15 kişinin tutuklanması ile girişilen ayıklamayı böylece biraz daha ileri götürdü. Na var ki faşizm tehlikesi Yunanistan'ı tümüyle terketmiş değildir ve bunun kökü çok daha eskilere dayanmaktadır.

ordunun faşistleştirilmesi

Nisan 1967 darbesi ile faşist bir yönetim kuran, Yunan ordusu içindeki faşist çekirdek ABD öncülüğünde daha 1950 başlarında oluştu. Anti-faşist savaşın çıkan kadrolara dayanan halk hareketinin yenilgiye uğratılmasını sağlamak amacıyla Yunan ordusunu da yeniden düzenledi. Ülkenin Kuzeyine askeri yöneticiler atandı. Koro yolları, hava limanları askerileştirildi. CIA'nın öncülüğü ile anti-gerilla örgütü TOK ve ordu içindeki subayların yönetimindeki anti-komünist milisler (TEA) kuruldu. Bütün baskılara ve yasaklara rağmen demokratik güçlerin gelişmesi ve solun legal örgütü EDA'nın 1958 seçimlerinde % 25 oylaması CIA'yı yeniden harekete geçirdi. O zaman teğmen olan Papadopoulos'un da aralarında yer aldığı bir faşist subayar çevresi oluşturuldu. 1967 darbesinin somut adımları daha o zaman böylece atılıyordu.

oy yeterli mi?

Ordu içinde yuvalanan faşist unsurlar iç ve dış gerici çevrelerle işbirliği halinde demokrasi aleyhtarı planlarını geliştirirken demokrasiden yana olduğunu söyleyen güçler ne yapıyordu? ABD Büyükelçisi Peurifoy'un "önerdiği" bir seçim sistemi sayesinde ayların yüzde 49'u ile sandalyelerin yüzde 82'sini ele geçiren sağ, Karamanlis'in ERE Partisine temsil ediliyordu. Yasadışı çalışmaya zorlanan solcular ise EDA içinde mücadele veriyorlardı. Bir yandan faşist planlarını hazırlayan emperyalizm ve işbirlikçileri, diğer yandan da solun bu beklenmedik gelişmesini durdurmanın daha "akıllı" yollarını aramaktadırlar. Çözüm, Karamanlis'in solundaki modernist bir hareket oluşturmakta bulunur. Küçük burjuvazinin de desteklediği Yorgo Papandreu'nun Merkez Birliği Partisi beklenen sonucu verir ve 1964 seçimlerinde Karamanlis'in 107 iskemlesine karşılık 177 sandalye kazanır. Oyların yüzde 53'ünü alan Papandreu bu başarısına dayanarak sınırlı da olsa kendisine oy veren kitlelerin istemlerine cevap vermede durmaktadır. Sosyalist bir terminoloji kullanmamakla birlikte liberal bazı açılımlar yapıp, bağımsız bir dış politikadan söz eder. Bu tavır ile de Kral'ı ve CIA'yı tedirgin eder. 1965 Temmuz'unda başbakanlıktan uzaklaştırılır. Burada üzerinde durulması gereken nokta, faşizmin kıpırdanışları karşısında kendisini uyarılarına ciddiye almayan Papandreu'nun tutumudur. Eski bir general olan Yardanidis'in 1965'ten bu yana yaptığı uyarıları dikkate almayan Merkez Birliği Partisi'nin lideri, 16 Nisan 1967 günlü VİMA gazetesinde faşist darbeden bahsedenleri "pravokator" olarak suçlamaktadır.

işçi sınıfı ve faşist darbe

Faşizm tüm demokratik güçlere karşıdır, ne var ki asıl hedefi işçi sınıfı hareketidir. Yunanistan ekonomisinin yapısal zayıflıkları, büyük işletmelerin azlığı ve yoğunlaşmış üretim düşüklüğü, işçi sınıfının mücadele gücünü zayıflatmaktadır. 1947'den beri legal siyasal örgütlenme olanaklarından yoksun bırakılan işçi sınıfı bu doğrultukta 21 Nisan darbesine karşı koyamaz. Küçük işletmelere dayalı bir ekonomide işçi sınıfı antifaşist mücadeleyi gereken etkinlikte veremez. Gelişmesinin belirli bir aşamasında daha çaksönmürmek, daha çok kazanmak isteyen sarmaya ise faşizm ister. Darbeyi önlemeyen işçi sınıfı, faşizme karşı direnişte de yeterince etkin olamaz. Bunun en başta gelen nedeni de 1968'de Yunanistan Komünist Partisi'nde meydana gelen bölün-

medir. Bu bölünme antifaşist direnişi de zayıflatmıştır.

bir cia labratuarı

23 Kasım 1973'te NATO Güney Avrupa Hava Kuvvetleri Komutanı General Wilson orta Yunanistan'daki Larissa kentine gider. Kentte bulunan 28. Tümen'i denetler. Tümen komutanının adı Gizikis'tir ve bu Gizikis, 25 Kasım'da uygulanan bir "KİMON" planı ile Papadopoulos'un yerine Devlet başkanlığına gelecektir.

KARAMANLIS'E GÖRE, KENDİSİNİ GÖREVE HALK DEĞİL BİZZAT FAŞİST CUNTA ÇAĞIRMİŞTI. TÜRKİYE İLE BİR SAVAŞIN EŞİĞİNDEYKEN, FAŞİSTLERİ TEMİZLEMEK AMACIYLA BİLE OLSA ORDUDA BİR TEMİZLİK HAREKETİNE GİRİŞMEK "ÜLKE SAVUNMASINI ZAYIFLATICI" OLURDU. AYRICA, BİR DENBİRE GİRİŞİLECEK BİR CEZALANDIRMA EYLEMİ SERT TEPKİLER DOĞURABİLİR VE ÇİÇEĞİ BURNUNDAKİ DEMOKRASİ YUMURTADA BOĞULABİLİRDİ. BU BAHANELERİN ARKASINDAKİ NİYET, SAĞ GÜÇLERİN ORDU İÇİNDEKİ FAŞİST ELEMANLARI SOLA KARŞI HER AN KULLANABİLMEK İÇİN İŞBAŞINDA TUTMAKTI.

Aslında Amerikan emperyalizminin Yunanistan ile ilgilenmesi çok eskilere uzanıyor. II. Dünya Savaşı sonrası altüst olan dünya dengesi içinde jandarma görevini İngiltere'den devralan ABD bölgede etkin olmaya başlıyor. İngiltere ile birlikte halkın direnişine karşı olarak Yunan iç savaşına katılan Amerika insanlık tarihinin ilk Napolm'ini busavaşta, Grammos dağında kullanmıştır.

Amerika'nın müdahalesi Türkiye'deki gelişmelerle paralel olarak gelişmiştir. 12 Mart 1947'de ilân edilen Truman doktrini, Türkiye ve Yunanistan'ı ABD'nin "güvenlik" sisteminin elemanları olarak ele alıyor. "Totaliter rejimlerin iç ve dış saldırılarına karşı özgür ulusları ve onların demokratik kurumlarını korumayı ve savunmayı" ABD'nin görevi sayıyordu. Dönemin önemli yorumcusu Lipmann ise şöyle diyor: "1 Nisan 1947'de: 'Eğer biz Türkiye ve Yunanistan'ı seçtiyssek, bu, onların bize ihtiyaç duymalarından da bizim inandığımız özgürlüklere bağlı olmalarından dolayı değil, bu iki ülkenin Karadeniz'e girişi ellerinde bulundurmaları ve Sovyetlerin kalbine çok yakın olmalarından dolayıdır.'" Bugün bile Amerika'nın dostluğu diye ortaya çıkanların iyice kafalarına sokulması gereken bir gerçek.

emperyalizmin girişi

Yunanistan'da bugün olup bitenleri anlamak için Amerikan emperyalizminin bu ülkeye girişini bilmek gerekir. Bu giriş, resmi, yarı-resmi ve gizli olmak üzere üç yolla oldu. Resmi giriş Truman doktrini ile başlıyor. 20 Haziran 1948 anlaşması Yunanistan'daki Amerikan misyonunun faaliyetlerini düzenliyor. 22 Ekim 1951'de NATO'ya girişin protokolü, 18 Şubat 1952'de ise giriş bildirgesi imzalanıyor. Yunanistan'ı tam bir ABD üssü haline getiren anlaşma ise 12 Ekim 1953'te imzalanıyor. Bununla ABD sınırsız haklar ve ayrıcalıklar elde ediyor. Bu nitelikteki ikili anlaşmalar 1956, 1972 ve 1973'te de imzalanacak, ABD'ye yeni üsler, ayrıcalıklar tanıncaktır.

Ekonomik alanda emperyalizm yardım ve özel yatırımlar kanalıyla yerleşiyor. 1945'ten bu yana yapılan yardımların tutarı 5 milyar doları aşıyor, bunun yüzde 60'a yakını askeri yardım. Özel sermaye yatırımları bakımından Yunanistan, yabancı sermayenin güvenlerini anayasallaştıran tek yeryüzü ülkesi. 1953'te çıkan Yabancı Sermaye Yasası zamanla daha da geliştiriliyor. 1960'tan sonra daha çok Orta-doğu ve Afrika'ya yönelik üretimi amaçlayan bir yatırım politikası içinde gelen sermayenin kaynağı, ABD. Ortak Pazarla rekabete yönelmiş, 1964-70 arası gelen 360 milyon dolar özel sermayenin yüzde 77'si Amerikan.

Şizim yargılanıyor

ERCAN EYÜBOĞLU

her yerde hazır
ve hazır

1948'de Washington'u Atina'da temsil eden Grisworld'dan Tasco'ya dek tüm Amerikan elçileri CIA ile yakın ilişkileri olan kişiler. Aslında CIA en yüksek kademesinden başlayarak tüm devlet aygıtını ele geçirmiş durumda, 1952 seçimlerinin düzenlenmesinde, 1963'te, 1965'te Kralın Papandreu'yu görevden uzaklaştırmasında, 1967 Nisan darbesinde hep Amerika'nın pormağı var. Papadopoulos, Yunan gizli polis örgütü KYP'nin önemli bir görevlisidir. Başbakan olan Andrustopulos da eski bir CIA işbirliğisidir. Nisan 1967 faşist darbesinin kararı, Şubat ayında Washington'da alınmıştır. 1973 Kasımında uygulanan Kimon planı da CIA'nın bu çok yönlü etkinliklerinden biridir. 13 Aralık 1967'de Kral Konstantin'in giriştiği başarısız darbeye albayları destekleyen CIA, daha sonra Yunanistan'ın yollarını önlemek için Avrupa Konseyi üyelerine baskı yaparını da denemiştir. Faşist rejimin başını yiyen Kıbrıs serüveninin altında CIA'nın bulunduğunu ise bilmeyen kalmadı. Burada dikkat edilmesi gereken nokta CIA'nın gücünün emperyalizmin gücü kadar olduğu, emperyalizm gibi CIA'nın da getirilebileceği. Kısacası CIA'nın yenilebilirliği.

Karamanlis'in gelişi

Sağın liberalleşmesi, solun radikalleşmesi ile belirlenen faşist dönem sona erdiğinde demokratik güçlerin dağılımı sürmektedir. Anti-faşist mücadeleyi herbiri kendi alanlarıyla sürdüren demokratik ve sol güçlerin bu dağılımı karşısında "Ulusal Birlik" adına ortaya çıkan, Mavros, Milonas, Pesmazoglou, Protapas ve Mongakis gibi anti-faşist saygınlığı olan kişileri yanına alan Karamanlis solun derlenip toparlanmasına fırsat vermeden düzenlediği seçimlerde oyların yüzde 55'ini olarak iktidara geldi. Ustaca sahneye konmuş bir oyun sonucunda halk "tanklara karşı Karamanlis'i seçmiş"ti. Karamanlis şöyle diyor: "Demokrasiyi yalnızca tanklar tehdit etmez, o tankları yola çıkaran demagojiler de tehdit eder. 24 Temmuz'da ülkeyi bir ölüm tehlikesinden kurtarayım diye beni çağırınız. Yönetmek için ihtiyacım olan yoğun çoğunluğu bono vermeyeceğim idiysemiz beni neden getirttiniz öyleyse?"

Bu seçimlerin sol güçler açısından iki önemli noktası var. Sol, bu seçimlere ortak bir liste halinde katıldı. Komünist Partisi, EDA ve 1968'deki bir bölünmeyle doğan ve "iç" denilen Komünist Partisi ortak bir liste oluşturdular. Karamanlis'in korku ve şantajına rağmen, Pasok'un demagojik sosyalizm edebiyatına rağmen işçi sınıfının sesini duyurdular, % 9,2'ye oldular.

Seçimlerin ikinci önemli noktası PASOK. Panhellenik sosyalist hareketin lideri Andreas Papandreu, Karamanlis Paris'ten döndüğünde "Ho Karamanlis ha Papadopoulos, ikisi de ayndır" diye ortaya çıkmıştı. Daha sonra Pasok'u kurup seçimlere katılan Papandreu, Yunanistan'ın ABD emperyalizminin boyunduruğundan kurtarmak istemesi, devlet aygıtını faşistlerden temizlemeyi önermesi ile alımlu bir program sunarken, ilkel bir popülizm düşmekten ve hemen sosyalist bir rejim getireceğini ileri sürerek de demagoji yapmakta kurtulamadı. Sosyalist üretim birimlerinin "özyönetimini" öngören Pasok Avrupa sosyal demokrat partilerine muhatap olarak tanınıyor.

30 Mart 1975'teki yerel seçimler ise Karamanlis için kesin bir uyarı oldu. Çünkü halkın demokrasiden, bağımsızlıktan yana isteklerini dile getirdi bu seçimler. Faşistlerin mahkeme önüne çıkarılmasında etken oldular.

Yunanistan ve ortak pazar

Geçtiğimiz ay Yunanistan'ın Avrupa Ortak Pazarına tam üyelik için yaptığı başvurma Türkiye burjuvazisinin kulağına kar suyu koçurdu. Kitlelerin emperyalizme karşı tavrını göstermelik NATO'dan çekilme kararıyla "zararsız" kılan Karamanlis, Ortak Pazarı böylece ABD'nin yerine koymak istiyor. Ortak Pazar da bunun bilincinde, ve Karamanlis'in seçimleri kazanması için elinden geleni yaptı.

1957'de kurulan Ortak Pazar'la Yunanistan arasındaki Atina anlaşması 9 Temmuz 1961'de imzalandı; 1 Kasım 1962'de yürürlüğe girdi. Yunanistan, Türkiye'den farklı olarak bir Hazırlık dönemi istemedi; doğrudan doğruya geçiş dönemine girdi. Bu dönem sona ermeden de tam üyelik için başvurdu. Bu durum Yunanistan'ın ekonomik yapısının ve gelişme düzeyinin bir sonucu. Yunan burjuvazisi, ileri ülkelerin bu güne dek ihmal ettiği "ara teknoloji" alanında Avrupa pazarında

bir "boşluk" bulunduğu kanısında: Tekstil, ayakkabı, konfeksiyon, hafif elektrik sanayii, fazla ve kalifiye el emeğinin üstünlük sağladığı alanlar. Türkiye'de tekelin "ekonomik örgütü olan TÜSİAD" göre de "Yunanistan, Türkiye'ye oranla, daha sınırlı imalat sanayii dallarında gelişme gösteriyor. Bu yapısı ile, tamamlayıcı bir ekonomi olarak AET içinde yer olması daha kolaydır."

Şimdi Yunanistan, AET'ye tam üye olmasını sağlayacak bir gelişme planı uyguluyor. AET ülkelerinin de desteklediği bu plan Yunanistan'a dizi tedbirler aldı. 1974'ün ikinci yarısında sanayie, el zanaatı ve madencilik işletmelerine yönelik kredilerde tüm kısıtlamalar kaldırıldı. Tarımsal kredilerde de üretimi artırarak, ithalata azaltmak amacıyla artırıldı. 1975'in tarımsal kredilerinde 1974'e oranla tam 40 katı artış var. Yüksek gelirli dinamik tarım ürünlerine yöneltilen kaynak ve fonlarla pazarlama üstünlüğü elde edilmek isteniyor. Narenciye, konserve yiyecek ve meyva bu alanda Yunanistan'ın kazaları. Aslında gerek sanayie gerek tarım alanında Yunanistan Ortak Pazar'ın sağlayabileceği kolaylıklardan şimdiden de yararlanıyor. Tam üyelik daha çok politik bir önem taşıyor. Yunanistan'ı Amerikan sermayesinin bir imalathanesi olarak kullanıp aradan Ortak Pazar'la rekabete girişmek, Orta-Doğu ve Afrika'ya uzanan bir köprü olarak kullanmak isteyen ABD emperyalizmi yerine Ortak Pazar'ın kucağına atarmak, işte yapılmak istenen bu.

Türkiye ve ortak pazar

Türkiye AET'yle ortaklık anlaşmasını 1963'te imzaladı. 1973'teki Katma Protokol ile de Hazırlık Döneminden Geçiş dönemine girdi. Hazırlık dönemi Türkiye'ye yükümlülük getirmeyen Geçiş dönemi önemli yükler yüküyor. Katma protokol gereğince Türkiye, AET'den ithal ettiği malların her yıl daha büyük bir oranını serbest bırakmak zorunda. Gümrük vergilerinde ilk indirim yüzde 10, bu oran giderek yüzde 100'ü bulacak. Yunanistan'dan farklı olarak Türkiye birçok alanda önemli sanayileşme adımları atmış. Ağır sanayie yatırımları var. Önemli bir üretimin yabancı rekabete karşı korunması sözkonusu. Katma Protokol'un iki yıllık uygulamasının tersliklerini gören sermaye sınıfının bir kesimi, sanayicilerin çoğu, Ortak Pazar'la ilişkilerin yeniden gözden geçirilmesini istemeye koyuldu. Samut olayların kofalara dank ettirdiği gerçekler. İthalata tom serbesti verilir ve gümrük duvarları kaldırılırsa oynı sanayicilerin Ortak Pazar'a tümden karşı çıkmaları beklenmeyecek bir şey değil.

Ne var ki, Türkiye burjuvazisinin bu konudaki kararını belirleyen en önemli etken, politik. Yunanistan'ın gitgide kendi bütünlüğü içine alan AET karşısında Türkiye yalnız kalmış durumda. Yunanistan'ın tam üye olarak AET'ye girmesi burada önem kazanıyor. AET üyelerinin Türkiye hakkında ileride alacakları kararlarda böylece Yunanistan'ın da oyu gerekecek. Yunanistan olumlu oy vermezse, örneğin, Türkiye AET'ye herşeyi göze olarak girmek istese bile giremeyecek!

Türkiye Yunanistan ve Kıbrıs

Aslında Yunanistan AET'ye tam üye olmakla elde edeceği avantajların yüzde 80'ini şimdiden elde etmiş durumda. Siyasal yönden sağlayacağı avantaj da ancak 1980'lerden itibaren işlemeye başlayabilecek. Türkiye'nin ihraç ettiği tarım ürünlerindeki muafiyet de bir çözüme bağlanmış durumda. Ancak korumak zorunda olduğu, giderek gelişen her sanayii var. Yunanistan'ın tom üyelik bu alanda etkili değil, ancak politik hattı psikolojik etkisi büyük. Yunanistan'ın yaptığı hiçbir şeyde ondan geri kalmak istemiyor Türkiye burjuvazisi. Onların 21 Nisan'ına, 4 yıllık bir gecikmeyle de olsa 12 Mart'la cevap verene değil mi? Ege'nin iki kıyısında uygulanan işkenceler birbirinden farklı mı?

Kıbrıs olaylarından önce, Yunanistan faşizmin, Türkiye ise sözde demokrasinin ülkesiydi. O dönemde, Türkiye'nin demokrasi alanında komşusundan çok ileri olduğu doğrudur. Kıbrıs olaylarından sonra Yunanistan'da, güdümlü de olsa, bir demokratikleşme sürecine girildi. Türkiye'de ise, 141-142 gibi faşist yasa maddeleri hâlâ yürürlükte duruyor, faşist uygulamalar gitgide gemi azyaya alıyordu.

Ne var ki bugün bir Kıbrıs sorunu gündemde. Bu sorunu çözümeden Türkiye'nin AET'ye yeni bir yaklaşımı söz konusu değil. Helsinki'deki yalnızlık AET'nin tavrını açıkça ortaya koydu. AET ülkelerinin yöneticileri, Türkiye'nin ödün vermesini istiyor. Bu ödün verilecek değil; ama kimse kabak kendisinin başında patlasın istemiyor.

Her iki ülkenin burjuvazisini de rahatlatarak pratikte taksime gidecek bir çözüme ise tüm ilerici, anti emperyalist, barıştan yana güçler karşı. Bağımsızlığı, toprak bütünlüğü, askersizleşmesi uluslararası güvence altına alınmış demokratik bir Kıbrıs'ta iki topluluk kendi özgün haklarını dayalı demokratik bir düzen içinde bir arada yaşamak istiyor. Kardeşçe yaşamak istiyor. Savaş sırasında karma köylerde tek kurşun patlamadı, tek bıçak çekilmedi. Buna karşılık, Rumların ve Türklerin ayrı ayrı köylerde yaşamalarının asil şoven kıskırtmalarına yaradığı görüldü; ayrı köyler birbirine girdi. Kıbrıs'ta, Türkiye'de, Yunanistan'da halklarımız arasındaki kardeşliğe karşı girilen şoven, ırkçı propaganda kampanyalarına karşı çıkmak günün acil görevi.

Türkiye burjuvazisi, Yunanistan burjuvazisi, Türk olsun Rum olsun Kıbrıs burjuvazisi ve onların ortığı gerici çevreler sonunda kendi aralarında anlaşacaklar; buna karşı halklar arasında düşmanlık yaratacak yanlış tavırları önlemek gerekli.

Demokratikleşme ve dayanışma

Yunanistan'da, faşist diktanın çöküşünden bu yana bir yıldan çok bir süre geçti. Faşist Cuntanın sorumlularının başındakiler adalet önüne hesap veriyor. Bir zamanlar ülkenin yurtseverlerini doldurdukları kamplarda şimdi kendileri "keyif çatıyor". Ama bu ülkenin demokratikleşmesi için yeterli değil. Burjuvazi kendi demokrasinin sınırlarını genişletemiyor. Karamanlis yarım tedbirlerle yetiniyor. Devletin, silahlı kuvvetlerin, adalet ve eğitim aygıtlarıyla tüm öteki-sektörlerin faşist unsurlardan temizlenmesini istiyor halk Yunanistan'da. Tam bir sendika özgürlüğü istiyor. İç savaştan beri sosyalist ülkelerde yaşanan binlerce göçmenin sorununa derhal bir çözüm bekliyor. 4 Ağustos 1936 Mehtax faşist darbesine öykünen "4 Ağustos" faşist grupların ezilmesini, gerçek bir demokratizasyon istemeyen yerli ve yabancı tekelcilerin millileştirilmesini istiyor. Yunanistan'da halk, Türkiye'de olduğu gibi, fiyat artışlarının önüne geçilmesini, ürünün alın terinin değerlendirilmesini, seçim zamanı verilen sözlerle bağlı kalınmasını istiyor. Gerçek demokratikleşmeye karşı olan NATO'nun, ABD emperyalizminin kapıdışı edilmesini, kapıları açındırılan AET'den derhal geri çekilmesini istiyor.

Türkiye ve Yunanistan arasında derin bağlar bulunuyor. Bu bağlar, iki ülkenin kaderinde etkili. 1960'da Türkiye'de 27 Mayıs oldu. 1967 öncesinde İngilizler, Yunanistan'da, "Gürsel Modeli" dedikleri paşalar cuntasını örgütlediler. Amerika ise CIA aracılığıyla daha "radikal" bulduğu Albaylar cuntasını harekete geçirdi. Amerikan cuntası kazandı. Kıbrıs çıkartması, zaman içinde yıpranan bu cuntanın kaderini noktaladı. Şimdi, Yunan burjuvazisi, işçi sınıfının zorlaması ile faşistleri yargılamak ihtiyacını duyuyor. Bir yandan da Avrupa kapitalizmi ile bağlarını kuvvetlendiriyor. Türkiye'de işçi sınıfı hareketi, Türkiye'nin Yunanistan'ın arkasından Avrupa kapitalizmi ile bağlarını kuvvetlendirme girişimlerine karşı çıkarken, faşisthücrelerin temizlenmesini gündeme getirmek üzere.

Ekonomik bunalım sermaye cepheçileri

SAKIP SABANCI

11 TEMMUZ'DA TİCARET VE MALİYE BAKANLARINA ÇEKTIĞİ TELGRAFLARDA, ÖZEL SEKTÖR YATIRIM KOTALARI İÇİN MÜRACAATLARIN ÖNCE ODALARA YAPILMASINI ÖNERDİ. BUGÜN İÇİN MÜRACAATLAR TİCARET BAKANLIĞINA YAPILYOR. İSTANBUL SANAYİCİLERİ BAKANLIK'TA ETKİN OLDUKLARI İÇİN KOTALARDAN BÜYÜK ÖLÇÜDE YARARLANIYORLAR. İLK BAŞVURMALARIN ODALARA YAPILMASI ANADOLU SANAYİCİLERİNİ ETKİN DURUMA GETİRECEK.

Türkiye ekonomisi ciddi bir bunalımın içinde. Ekonomik sorunların ulaştığı boyutlar artık gizlenemez oldu. Sokaktaki adam ekonomik sorunlara ilgi duyuyor. İşsiz dolaşanlar, işsizliğin nedenini öğrenmeye çalışıyor. Aysonunu getiremeyenler fiyatlardaki artışın nedenleri üzerinde düşünüyor. İşçisiyle, köylüsüyle, memuruyla tüm emekçi sınıf ve tabakalar ekonomik gidişle ilgileniyor. Sorunlarına çözüm beklerken kıyasıya eleştirilerde bulunuyor.

SANAYİCİLERİN İZMİR TOPLANTISI

Bu eleştirilere geçtiğimiz hafta içinde sermaye sınıfının sanayici kesimi de katıldı. İzmir'de toplanan sekiz bölgenin sanayi odaları başkan, başkanvekilleri ve sekreterleri, Sakıp Sabancı başkanlığında bir toplantı yaptı. Toplantı gizli idi. Basına yapılan açıklamada dış ticaret açığının korkunçluğu dile getirildi ve ithalat serbestisine son verilmesinin zorunluluğuna değinildi.

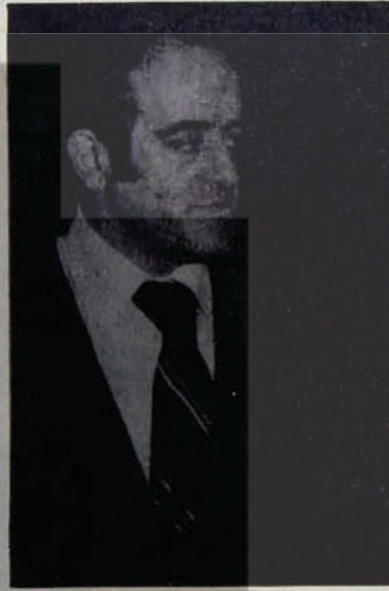
SANAYİ ODALARININ GAYRİRESMİ BİRLİĞİ

İzmir'de yapılan bu toplantının önemli bir yönünü de sanayicilerin, bir araya gelme ve kendi sorunlarına daha bağımsız çözümler arama özlemi oluşturuyor. Sanayi odalarının yasal üst örgütü Odalar Birliği. Bu birliğin içinde Ticaret Odaları da yer alıyor. Sanayiciler ise daha bağımsız hareket etmek istiyor.

Bu bağımsız hareket istemi sermaye sınıfının iç çelişkilerinden doğan bir sonuç. Sanayiciler kendi çıkarlarını, çelişkileri kesimlere karşı örgütlü ve bağımsız olarak savunmak istiyorlar. Kamuyunda ve hükümet üzerinde ağırlıklarının örgütlü olarak daha iyi duyuracaklarının bilincindedir. Nitekim yaptıkları basın toplantısı kitle haberleşme araçlarında geniş ölçüde yer aldı.

Amaç kurdukları örgüt resmî bir temelden yoksun. Bu durum toplantının önemini azaltmıyor. Adana sermayesinin bir numaralı adamının başı çekmesi

YÜRÜYÜŞ - 19 Ağustos 1975 - 10

ise toplantıya değişik anlamlar da getiriyor.

NEDEN TÜSİAD DEĞİL DE, SANAYİ ODALARI BİRLİĞİ ?

Sanayicilerin bağımsız hareket etme özlemi yeni değil. İstanbullu sanayicilerin ön ayak olup kurduğu bir dernek var. Türk Sanayicileri ve İş Adamları Derneği. Bu dernek varlığını ve etkinliğini sürdürürken yeni bir birliğe gidilmesinin değişik bir anlamı olsa gerek.

TÜSİAD, büyük ölçüde Koç ve Eczacıbaşı'nın görüşlerini yansıtan, İstanbul tekeli sermayesinin bir derneği. Sanayicilerin tümünün, eğer ortak çıkarların savunulması amaç ise, bu dernekte toplanmaları gerektirdi. Ancak durum farklı. Sanayiciler arasında da çıkar ilişkileri var.

Bu çıkar çelişkilerine en büyük neden iç finansman sorununun ciddi boyutlar kazanması. Kredi olanaklarının İstanbul sanayicilerinden yana çalışması, Anadolu sanayicilerini kızdırıyor. Mevcut kredi olanaklarından aynı oranlarda yararlanmak

isteyen Anadolu sanayicileri İstanbul'u karşılıklarına almaktan çekinmiyorlar.

Çelişki yalnız iç finansman sorunlarından doğmuyor. Devletin diğer olanaklarından yararlanma konusunda da çelişkiler söz konusu. Anadolu sanayicileri bu nedenle ayrı bir birlik içinde hükümeti etkilemek istiyorlar.

SAKIP SABANCI'NIN TELGRAFLARI

Sakıp Sabancı, Başbakan'a, Ticaret Bakanı'na ve Maliye Bakanı'na 11.7.1975 tarihinde 58908, 58913, 58915 numaralı üç telgraf çekiyor. Telgrafların her üçü de aynı konuda. Sabancı özel sektör yatırım kotaları için müracaatların önce odalara yapılmasını öneriyor.

Bugünkü uygulamada bu konudaki başvurular önce Ticaret Bakanlığı'na yapılıyor. Sabancı bu başvuruların önce odalara yapılmasını burada geliştirilen dosyaların bakanlığa iletilmesini istiyor. Bu isteğin gerçekleşmesi açık. Bu da sanayiciler arası iç çelişkilerin bir sonucu. Bakanlıkta etkin durumdaki sanayiciler bu kotalardan daha büyük bir kolaylıkla yararlanıyor. Bu etkin sana-

ycilerin İstanbul'lu olduklarını ayrıca belirtmeye gerek yok. İlk başvuruların odalara yapılması Anadolu sanayicilerini etkin bir duruma getirecek.

Konu ithalat rejimi görüşmelerinde ele alınacak. MC hükümeti durumu şimdilik geçiştirilmiş oluyor.

İHRACATÇILAR

AĞZINDAN

BAKLAYI ÇIKARDI

Dış ticaret açığındaki hızlı artış, özellikle ihracatın artırılamaması, ihracatçılara olan itibarı arttırdı. İhracatın artırılması için cepheçilerin ihra-

Sanayiciler Ortak

Sermaye sınıfının özellikle sanayici kesimi Türkiye'nin ekonomik gidişinden son derece kaygulu. Bu konudaki kaygularını, gerektiğinde MC hükümetini de eleştirerek dile getirmek-ten çekinmiyorlar. Birbirini izleyen bildirimler, raporlar yayınlıyor, toplantılar düzenliyerek çıkarlarına uygun düşen çözümler öneriyorlar.

Türk Sanayicileri ve İş Adamları Derneği, 1975'in ilk altı ayındaki ekonomik gelişmelerden duydukları kayguları yayınladıkları raporda dile getirirken, MC hükümetinin kısa dönemli çözümlerine açıkça karşı çıktı.

Geçtiğimiz hafta İzmir'de toplanan sanayiciler ise, özellikle dış ticaret açığının hızlı artışından doğacak sonuçlara dikkatleri çekerken soruna çözüm olarak, ithalattaki serbestiye son verilmesini ve dış ticaret politikasının yeniden yönlendirilmesini önerdiler.

Sermaye sınıfının tedirginliği yersiz değil. Türkiye ekonomisinde sermaye sınıfının, özellikle sanayici kesiminin tedirginliğine yol açan önemli darboğazlar var. Bunlardan önemini ve ağırlığını en çok duyurduğu dış ticarete karşılıklı durum. Dış ticaret açığının hızlı artışı mevcut döviz stoklarının erimesine neden oldu.

Döviz stoklarının erimesi, yeni yatırımların durmasına, mevcutların ise varlıklarını sürdürmemesine neden olur. Türkiye'de sanayileşme büyük ölçüde dışa bağımlı olarak gelişiyor. Bazı hammadde ve ara maddeler ithal ediliyor. Bunların getirilememesi fabrikaların kapatılması demek. Sanayiciler bu durumun farkında. Bu nedenle serbest ithalata karşı çıkıyorlar. İthalatın sorumsuzca yapılmasını istemiyorlar. Dış ticaretin yeniden düzenlenmesini öneriyorlar.

Serbest ithalata karşı çıkış, ister istemez Ortak Pazar'la ilişkileri ön plana çıkarıyor. Ortak Pazarla Türkiye arasındaki anlaşmalar dış ticaret serbestisini amaçlıyor. Türkiye ile Ortak Pazar arasındaki gümrük duvarları giderek sifırı indirilecek, miktar kısıtlamaları kaldırılacak, ithalatta tam serbesti sağlanacak.

Anlaşmalarda var olan ve 1973'ten bu yana uygulanan bu hükümler, sanayicilerin serbest ithalata karşıtlıklarıyla çelişiyor. Sanayiciler de bunu bildiklerinden, ya da son uygulamalarla somut olarak durumu gördüklerinden Ortak Pazarla ilişkilerin yeniden gözden geçirilmesini öneriyorlar. Böylece serbest ithalata karşı görüşlerini bu öneriyle bütünüyorlar.

Gerçekten Türkiye, Ortak Pazarla arasındaki anlaşmalar çerçevesinde 1967 ithalatının yüzde 35'ini serbestleştirilmiş durumda. 1976'dan itibaren yüzde 40'a çıkacak ve yıllar itibarıyla giderek bu oran arttırılacak. Gümrük duvarlarında ise şimdiden yüzde 10'luk bir indirim yapıldı. Bu da anlaşmalarla sap-

sınıfını birbirine düşürürken çözümde çaresiz

catçılara sağlamadığı olanak kalmadı. O kadar ki taban fiyatlarını tüm oy kayıplarını göze alarak düşük tuttular.

Ancak sermaye sınıfının bu şamarık çocukları bu kadarla yetinmiyordu. Gerçek isteklerinin ne olduğunu sonunda açıkladılar. Tarım ürünleri ihraca-

tında vergi iadesi istiyorlardı.

Bilindiği gibi ihracatta vergi iadesi yalnız sanayi ürünleri için geçerli. Tarım ürünleri kapsam dışı. İthalatta sağlanan gümrük başışikliklerinin doğurduğu vergi kayıpları önemli oranlara varırken, tarım ürünleri ihracatında da vergi iadesi

ve Pazar

İSMAİL COŞAR

tanan bir takvim çerçevesinde giderek artacak.

Sanayicilerin günümüz koşullarındaki önerileri son derece anlamlı ve önemli. Öneri bir yandan kontrollü bir dış ticareti içerirken öbür yandan Ortak Pazar'ı, açıktan olmasa bile, karşısına alıyor. Bunlar hiç kuşkusuz dış ticaretin devletleştirilmesi veya Ortak Pazar'la ilişkilerin kesilmesi anlamına gelmiyor. Ancak kötü körüne bir bağlılığın da bir yana bırakılmasını içeriyor.

Bu önerilerin politik plandaki yankılarını önümüzdeki günlerde izleyeceğiz. MC hükümetinin bu öneriler doğrultusunda yapabilecekleri son derece sınırlı. Ortak Pazar'la mevcut anlaşmalar, ithalatın kısıtlanmasına olanak vermiyor. Yunanistan'ın Ortak Pazar'a tam üyelik için başvurması, Türkiye'nin anlaşmalarda değişiklik önerisiyle Ortak Pazar'a başvurmasını sınırlandıran bir faktör. Eldeki tek olanak devalüasyon. Ancak sanayiciler buna da kesinlikle karşı. Devalüasyon maliyetleri arttırıcı bir çözüm. İç pazar sorunlarının gündemde olduğu bir ortamda maliyet artışlarını fiyatlara yansıtmak sanayiciler için anlamlı değil.

MC hükümeti açısından sorun geçici çözümlerle yaklaşılmaktan öte bir alternatif yok. Nitekim cepheçiler de bunu yapıyor. Çok kısa dönemli döviz olanakları sağlayarak sorunu çözümlenmeye, daha doğrusu seçimlere kadar sorunu idare etmeye çalışıyorlar. Ancak aldandıkları bir nokta var. Türkiye'nin değişen çehresi sermaye sınıfını da etkiliyor. Sermaye sınıfı, cepheçilerin geçici çözümlerine prim vermez oldu. Cepheye kıyasıya eleştiriyor.

Bu gelişmeler CHP açısından da son derece anlamlı. CHP'nin özellikle üzerinde durması gereken konu, cepheçilerin dış ticaret açığı karşısında getirdikleri çözümler olmalı. Dövizle çevrilebilir mevduat hesabı, bu hesaptan açılan krediler, dövizle alınan tahviller verilen primler çakuzun almayan bir dönemde döviz kaybına yolaçacak tedbirler. CHP eğer kendini iktidara alternatif olarak görüyorsa bu tedbirlerin getireceği kâlfetin kendisi tarafından çekileceğini de bilmeli. Önümüzdeki yıl dış ticaret sorunu ağırlığını daha da büyük bir ölçüde duyuracak. CHP bu konularda sessiz. Ekonomik konularda ciddi eleştiriler getiremiyor.

CHP'nin Ortak Pazar konusunda da düşünmesi gerek. Yedi aylık iktidarında bu konuda ciddi bir adım otomadı. Bu konuda yaptığı, sorunu komisyona havale etmek oldu. Komisyonun hazırladığı rapor ise sünen altında kaldı.

MC hükümetinin aldığı ekonomik tedbirleri, sanayicilerin eleştirmesi ve öneriler öne sürmesi son derece ilginç. Bu olgu bir yandan cepheçilerin ekonomik alanda iyice sıkıştığını ortaya koyarken, diğer yandan iktidar alternatifini muhalefete de bir uyarı olsa gerek.

CEPHE HÜKÜMETİ,
SOVYETLER BİRLİĞİ'NİN
PAMUK SATIN ALMA İSTEMİYLE İLGİLİ OLARAK
TÜRKİYE'YE GÖNDERMEK İSTEDİĞİ UZMANA
VİZE VERMEDE GÜÇLÜK ÇIKARDI
PAMUK İHRACATI
BÜYÜK TIKANIKLIK İÇİNDEYKEN,
CEPHENİN
ZEHİR HAFİYELİĞE MERAK SARMASI,
İKİ BİN TON PAMUĞUN TESLİMİNİN İKİ AY GECİKMESİNE
YOL AÇTI.

uygulanmasına gidilmesi devlet gelirlerinin önemli ölçüde azalmasına neden olacak.

FINDIK İHRACATINDA VERGİ İADESİ

İhracatçılar isterde cepheçiler vermemezlik eder mi? Tarım ürünleri ihracatında vergi iadesi uygulaması başladı bile. İlk uygulama kararı fındık için alındı. Vergi iadesi oranı yüzde 10.

Bu uygulamayı diğer tarım ürünlerinin izleyeceği muhakkak. Fındıkta saptanan taban fiyatı 14 TL. Geçen yılla oranla 50 kuruş - luk bir artış var. Bu taban fiyatının üreticisi mutlu kılmadığı bir gerçek. Ancak fındık ihracatında önemli tikanıklıklar var. Dış fiyatlar düşük ve talep az. Politik nedenler ağır basmasa fındığa geçen yıldan daha düşük bir fiyat saptamak gerekirdi. Ancak geçen yıldan düşük fiyat vermeye cepheçiler için bir namus sorunu.

ORTAK PAZAR TARIM ÜRÜNLERİ İHRACATINA KOLAYLIK SAĞLAMİYOR

Türkiye ile Ortak Pazar arasında varolan anlaşmalar tarım ürünleri konusunda hükümler taşıyor. 1 Ocak 1973 tarihinde yürürlüğe giren ve Türkiye ile Ortak Pazar arasında "geçiş dönemi" ilişkilerini düzenleyen Katma Protokol uyarınca, Ortak Pazar'ın, Türkiye ile yapacağı görüşmeler sonunda Türkiye'nin tarım ürünleri ihracatında kolaylıklar sağlaması gerekiyor.

Konuya ilişkin birinci tarım görüşmelerinin 1973 yılında yapıpıp sonuçlanması gerekiyordu. 1975 yılına gelinmiş olmasına rağmen bu görüşmeler sonuçlanmamış değil. Bundanda öte 1975 yılında ikinci tarım görüşmelerinin başlaması gerekiyor. Birinci bitmeden ikinci başlanması olanaksız.

Dikkatleri çeken nokta Ortak Pazar'ın bu konudaki yükümlülüğünü sürekli ertelemesi. Buna karşın Ortak Pazar üçüncü ülkelerle yaptığı anlaşmalarda bu ülkelere, Türkiye'ye uygulamakta olduğu ödümlerden fazlasını veriyor.

Bu konuda yüzlerce örnekten en yenisi İsrail'e domates salçasında sağlanan olanak. Domates salçası fabrikalarının kapanmaması için Türkiye'nin ihracatını arttırması gerekiyor. Bu konuda İsrail'e tanınmış olan haklar Türkiye'ye halen tanınmış değil.

İhracatın artmasını isteyen ve bu yönde ihracatçıların her isteğini karşılayan cepheçiler, dış ilişkilerde etkin bir çabaya ihracatı arttırma olanaklarını zorlamıyorlar. Türkiye yalnız politik yönden değil ekonomik yönden dış ilişkilerinde etkinlikten uzak. Anlaşmaların kendisine yüklediklerini harfiyen yerine getirirken haklarını almada son derece beceriksiz.

SOVYETLER BİRLİĞİ UZMANININ VİZESİ NEDEN UZADI ?

Cepheçilerin dış ekonomik ilişkilerindeki teralıklarına bir örnek de Sovyetler Birliği uzmanına cize vermede güçlük çıkarılması. Sovyetler Birliği Türkiye'den pamuk satın almaya karar verir. Bağlantılar yapılır, ilk partide iki bin ton pamuk alınacak. Teslimi Mayıs ayında yapılacak.

Sovyetler Birliği bir uzmanını Türkiye'ye yollamak ister. Ancak Cephe İktidarının uzman hafiyeçileri vize konusunda güçlük çıkarırlar. Vize işleminin sonuçlanmasını ayları bulur. Teslim ise ancak bu ay olabilecek.

Pamuk ihracatında karşılaşılan sorunlar herkeşce biliniyor. Türkiye ihracatının düşmesinde pamuğun büyük rolü var. İhracatın yüzde 30'unu pamuk oluşturuyor. Durum böyle iken ihracatta güçlükler çıkarılmasını anlamak zor. Öküz altında buzağı arama alışkanlığı Türkiye'nin 1975 düzeyinde hala sürecektir mi?

Sovyetler ikinci parti pamuk alımında da bulunacak. Alınan pamuk miktarı 1700 ton civarında. Bakalım aynı sorunlarla karşılaşılacak mı?

DEVRİMCİ
SANAT VE KÜLTÜR
KAVGASINDA

MİLTAN

Edebiyatımızın en önemli dönemlerinden biri
Marksist açıdan irdeleniyor:

60. ÖLÜM YILDÖNÜMÜNDE
MATERYALİST, İNSANCI
İLK ŞAİRİMİZ
TEVFİK FİKRET
ÖZEL SAYISI

Ş. Kurdakul, A. Behromoğlu, K. Ertop, A. Bezirci, T. Kutlay, H. Altınkaynak, M. Bayrak'ın yazı ve incelemeleri.

Bir soruşturma. (Yanıtlar: A. Kodir)

Tevfik Fikret'in özel hayatı üzerine, hayatta kolon tek arkadaşı Salih Keramet Nigâr'la bir konuşma.

Bir oturma.

Hakkında yazılanlardan seçmeler (Z. Gökalp, N. Hikmet, A. H. Tonpınar)

Şiirlerinden ve yazılarından seçmeler

Tarihçe, bibliyografya, belgeler, fotoğraflar

MİLTAN. Her sayısın bir edebiyat olayıdır
PK. 893 Sirkeci-İstanbul

BAŞTA LAPTA BÖLGESİNE
OLMAK ÜZERE KIBRIS'IN
ÇEŞİTLİ YERLERİNE
YERLEŞTİRİLMEK İSTENEN
VE ÇOĞUNLUĞU KIBRIS'TA
SAVAŞTIKTAN SONRA TERİHS
EDİLEN TÜRK ASKER VE
AİLELERİNDEN OLUŞAN BU
GÖÇMENLER BÜYÜK
TEDİRGİNLİK İÇİNDE.

Kıbrıs'ta

Denktaş faşizmi devam ediyor

KIBRIS ÇIKARTMASINDAN SONRA,
TÜRK KESİMİNE RUM KESİMİNDEN SİGARA GETİRİLMESİ
YASAKLANDI.
BUNA KARŞILIK, RUM KESİMİNDEN GETİRİLEN
İNGİLİZ SİGARALARI HALA TÜRK
KESİMİNDE İÇİLİYOR. BUNLARI, YASAĞA RAĞMEN,
DENKTAŞ'IN BAKANLARINDAN
MANYERA'NIN ORTAĞI
OLDUĞU BİR ŞİRKET GETİRİP SATIYOR.
MANYERA,
KIBRIS'TA SİGARA "TİCARETİ" ŞEBEKESİNİN
LİDERİ.

KIBRIS'IN TÜRK BURJUVAZİSİ,
RUM LAR DAN KALAN SANAYİ TESİSLERİNİ PAYLAŞMAK
İÇİN ORTAK İSTEMİYOR. BU YÜZDEN,
TÜRKİYE'DEN ADA'YA
GELENLERE KARŞI ÇIKIYOR. BU NEDENLE, BAYRAKTARLIKLA
ELÇİLİĞİN ARASININ AÇILDIĞI
İLERİ SÜRÜLÜYOR.

Faşizmin ekonomik temeli-
ni, şiddetin arkasına saklanan
sömürüyü ve bunun siyasal ku-
rumlarını, hiç bir yerde Kıbrıs'
ın Türk kesimindeki kadar açık-
ça görmek mümkün olmuyor.
Denktaş ve arkadaşları, bütün
bu özellikleri kişiliklerinde bir-
leştiriyorlar. Adına barış ve
özgürlük hareketi denen hareket-
ten bir yıl geçmiş olmasına rağ-
men Kıbrıs'ta faşizm olanca gi-
çüyle devam ediyor.

Kıbrıs'ta faşizmi sürdüren-
ler Denktaş ve arkadaşları. Sö-
mürüyü sürdürenler de bunlar.
Bunların kişiliklerini teker teker
ortaya koymak imkan dahilinde.
Sömürü ile şiddet birleştirilen-
lerin kişiliklerini sergilemek
bu yüzden kolay. Bir örnek Denk-
taş'ın mutemet adamlarından
ve bakanlarından Niyazi Manye-
ra. Manyera, bugün Kıbrıs'ta
sigara "ticareti" şebekesinin
lideri.

SİGARA OYUNU

Kıbrıs'ın her iki kesimin-
de de İngiliz sigarası içilir. İn-
giliz sigaraları, İngiliz serma-
yesiyile ortaklık halinde Rum
kesiminde üretilir. Türkler, Rum
kesiminden sigara alıp satıyorlar.
Kıbrıs çıkartmasından sonra,
Türkiye'den sigara getirilmesi
kararlaştırıldı ve Rum kesimin-
den sigara getirilmesi yasak-
landı. Bu yasağın anlamı şu:
Türk kesimindeki esnaf, Rum
kesimine gidip doğrudan doğru-
ya sigara alıp satamaz hale gel-

di. Ama Türk kesiminde hala
Rum kesiminden getirilen İn-
giliz sigaraları içiliyor. Bunları,
yasağa rağmen, Denktaş'ın ba-
kanlarından Manyera'nın ortağı
olduğu bir şirket getirip satıyor.
Tabii, biraz daha yükaek bir fi-
yatla, "Özgürlük" Kıbrıs'ın Türk
kesiminde daha pahalı sigara
içmek anlamına geliyor.

NASIL PAYLAŞMALI ?

Manyera, tek değil, Oğuz
Ramadan da Denktaş'ın bakan-
larından bir diğeri. Toprak ağa-
sı Ramadan, tarım bakanı, "Kur-
tarılmış" toprakları şimdi diğer
toprak ağalarının dağıtmakla meş-
gul. O kadar ki Türkiye'den ge-
tirilip Kıbrıs'ta yerleştirilen 40
bin kadar göçmene bile toprak
bulunamıyor. Bu yüzden Türkiye'
den gelen göçmenlerle Denktaş
yönetimi arasındaki ilişkiler
tam bir gerginliğe dönüşmüş
durumda.

Denktaş'ın siyasal liderli-
ğini yaptığı Kıbrıs Türk burju-
vazisi, Türkiye'den kimsenin
gelmesini de istemiyor. Çünkü
"kırtarılmış" bölgedeki sanayi
kurumlar işletilmek için işadamlarına
"kiralıyor". Kıbrıs'ın
Türk burjuvazisi, bunları pay-
laşmak için ortak istemiyor.

Bu tartışma şimdi Kıbrıs
ın en önemli sorunlarından bi-
risi durumuna geldi. Bayraktar-
lık'ta elçiliğin arası açıldı. El-
çilik Türkiye'den gelenleri tutu-
yor. Bayraktarlık ise Kıbrıs'ta
kaynaşmış durumda. Bayraktar-

lık ile Denktaş yönetimi arasın-
daki ilişki çok koyu.

Kıbrıs'da Bayrak radyosu
var. Herkes ismini bilir, Kib-
ris'a "özgürlük geldikten" son-
ra bile Bayrak Radyosu, Bayrak-
tarlığın emir ve denetiminde.
Denktaş yönetiminin Turizm ve
Tanıtma Bakanlığı olmasına rağ-
men tek yayın organı, askeri bir
emir ve denetim zincirinin için-
de. Böylece Kıbrıs'daki Türk
halkının tek yanlı şartlandırıl-
ması devam ettiriliyor.

HÜR BASTIN !

"Özgürlük" hareketinden
sonra bile Kıbrıs basını özgür-
lüğe kavuşmadı. Çünkü gazete
çıkarmak için matbaa getirmek
ve Denktaş yönetiminden izin
almak gerekli. Kıbrıs'lı ilerici-
ciler bu yüzden Mersin'de bir
gazete çıkarmayı düşünüyorlar.
Denktaş'ın Kıbrıs'da gazete çı-
karmalarına izin vermeyeceğin-
den eminler.

Sadece gazete çıkarmak için
değil gazete okumak için bile
Denktaş'ın lütfü gerekli. Türki-
ye'den gelen gazeteler önce yö-
netim tarafından okunuyor. Yö-
netim eleştiren yazılar görül-
dü mü dağıtımı durduruluyor.
"Özgürlük" hareketinden sonra
bile Cumhuriyet Gazetesi iki
kez sansür edildi. Üstünde de
Denktaş'ı eleştiren yazı vardı.

"Barış" hareketinin ilk yı-
lında Kıbrıs'ın Türk kesimine
henüz özgürlük gelmedi. Denk-
taş faşizminin şiddet ve sömür-
sü devam ediyor.

"özgürlük göçü"nden sahneler

Lefkoşe, Ağustos II (upı): Kıbrıs'lı bir Türk berber,
Pazartesi günü Ada'nın Türk işgali altındaki Kuzey bölge-
sine gitmeden önce dükkanının anahtarlarını Kıbrıs'lı Rum
komşusuna verdi.

"Benim için göz kulak ol. Dönebilirim." dedi.

Ne var ki gazetecilere ismini vermedi. "Yönetici-
lerimiz, Rumlarla dost olmanızı istemiyorlar," diye açıkladı.

Bir başka Kıbrıs'lı Türk, Kora Mustafa Mehmet Müc-
sel, daha önce Kuzey'e giden kız ve erkek kardeşine ka-
tılmayı reddetti.

"İnsanların Rum yada Türk olduğuna hiçbir zaman
düşünmedim. Benim için hepsi birdir. Neden beni evimi ter-
ketmeye ve gitmeye zorluyorlar?" dedi.

75 yaşındaki Nida Alpan 17 senedir Birleşik Ameri-
ka'da yaşamıştı ve Amerikan pasaportu taşıyordu. Kıbrıs'a
geçen yıl ki Türk işgalinden kısa süre önce dönmüştü ve Pa-
zartesi günü Yunan işgali altındaki güneyden kuzeye geçen
90 Türk'ün arasındaydı.

Otobüse yaklaştığında dedi ki: "Politika hakkında
hiç birşey bilmiyorum. 1957'den beri uzaktaydım. Kuzey'e
gitmemi söylediler ve ben de gidiyorum. Bütün bildiğim t.u."

Birleşmiş Milletler kaynakları, Larnaka bölgesin-
deki Kıbrıs'lı Türk'lerden 90'ının Kuzey'e gitmeyi tercih et-
tiklerini, 31'inin de güneye evlerine kalmaya karar ver-
diklerini bildirdi.

PORTEKİZ KOMÜNİST PARTİSİ,
BÜTÜN İLERİCİ VE DEMOKRATİK GÜÇLERİ İVEDİLİKLE
BİRLEŞMEYE ÇAĞIRDI GENEL SEKRETER CUNHAL, SOSYALİST
PARTİ'NİN SAĞA KAYMASININ BİRLİĞİ BOZDUĞUNU, FAKAT
ÇAĞRILARININ SOSYALİST PARTİYE DE YÖNELDİĞİNİ
AÇIKLADI.
BUNA KARŞILIK, SOSYALİST
PARTİ'NİN ULUSAL KONSEYİ, DEVRİM KONSEYİNİN
DOKUZ ÜYESİNİN BİLDİRİSİNE
KATILDIĞINI AÇIKLADI.

emperyalizm portekiz devrimini içerden çökertmeye çalışıyor

CUNHAL: "DURUMUN KÖTÜLEŞMESİ,
MEVZİLERİNİ KORUYAN VE DEVLET AYGITINDA HİMAYE GÖREN
GERİCİLİĞİN İKTİDARI ALMAYA YELTENMESİNE
ORTAM HAZIRLAMAKTADIR.
DURUMUN KÖTÜLEŞMESİ, YALNIZ FAŞİST
KARŞI DEVRİMLE KARŞILAŞILMASI OLASILIĞINI DEĞİL,
ARALARINDAKİ AYRILIKLARA RAĞMEN
DEVİRİMCİ SÜREÇLE AYNI YÖNDE
OLANLARIN KENDİ ARALARINDA BİR ÇATIŞMA
TEHLİKESİNİ DE TAŞIMAKTADIR. BÖYLE BİR ÇATIŞMA,
ÖZGÜRLÜKLERE VE DEVRİME ÖLDÜRÜCÜ
BİR DARBE VURACAKTIR."

Portekiz'de devrim sürecini dış müdahale yoluyla yada faşist güçleri kullanarak durduramayacağını anlayan emperyalizm, ülkedeki devrimci güçleri içinden bölme ve birbirlerine karşı kullanma çabasına girişti.

28 Eylül 1974'te ve 11 Mart'ta Spina'nın başını çektiği iki karşı-devrim girişimi devrimci güçler tarafından bastırıldı. 11 Mart'tan sonra, örgütlü faşist güçler büyük ölçüde etkisiz kılındı ya da yurt dışına itildi. Ülke içinde ve yönetim aygıtında kalabilenlerin hareket yetenekleri kırıldı. 11 Mart, ayrıca Sosyalist Partisi'ni Komünist Partisi ile ilişkilerini olumlu yönde gözden geçirme konusunda uyarı bir ders oldu. 25 Nisan seçiminde dışardan yapılan bütün karşı-devrimci propagandaya rağmen Portekiz halkının sosyalizmi seçtiğini gösterdi.

Seçim sonrası

25 Nisan seçimlerinde Silahlı Kuvvetler Hareketi'nin (SKH) politikasının ve sosyalizmin gösterdiği başarı emperyalizmin korkusunu artırdı. Emperyalizm, seçim sonuçlarının hiç de kendiliğinden yararına olmadığını biliyordu. Sosyalist Partisi'nin kazandığı oylar, onun Batı Avrupa tipi sosyal-demokrat ideolojisi için değil, SKH'nin sosyalist programı için kullanılmıştı. Komünist Partisi'nin oylarının kalıcılığı, Parti'nin hızla geliştiği ve asıl Parti'nin örgütlü gücünün ülke politikasındaki ağırlığı biliniyordu. Bu durumda, emperyalizm, seçimlerden sonra bütün çabasını Sosyalist Partisi ile Komünist Partisi arasındaki ittifakı bozma, SP'ni KP'ne ve SKH'ne karşı kullanmaya yöneltti.

Plannın ilk perdesi

Emperyalizm, seçimlerden en fazla oy alarak çıkan SP'nin, bu başarısını sömürerek bu ittifakın bozulmasından yarar göreceğini düşünüyordu. Aynı şekilde, seçimlerin ikinci partisi Demokratik Halk Partisi (DHP) ni de seçimleri politik çıkarıya dönüştürme yoluna itebildi. Bu planda başarıları olundu. İlk hedef hükümetin parçalanmasıydı. Bu 11 Temmuz'da SP'nin hükümetten çekilmesiyle başarıya ulaştı. Onu DHP izledi. Böylece uzun süren hükümet bunalımına başlanmış oldu.

Ülkede karışıklıklar çıkartılarak bunalım uzatılacaktı. Karşı-devrim komplosu, Kuzey'de Komünist Partisi'nin binalarına ve militanlarına yönelik planlı saldırılarla en yüksek noktasına çıktı.

Sıra ikinci perdede

Hükümeti hedef alan saldırılarda SP başı çekiyordu. Bu tutum, bütün emperyalist basın tarafından destekleniyordu. Bundan sonra, SKH ile halkın karşı-karşıya getirilmesi aşamasına sıra geliyordu. Komünist Partisi'ne yakın olduğunu gizlemeyen Başbakan Gonçalves'in kişiliğinde SKH yıpratılıyordu. Komünizm aleyhtarlığı ülkeye yayılarak, sahte bir "komünist-sosyalist" kavgası yaratılıyordu. Bütün emperyalist basında, Portekiz'de devrimin artık parçalandığı ilan ediliyordu.

SKH, siyasi bunalıma son vermek üzere, üçlü bir yönetime büyük siyasal yetkiler verilmesini kararlaştırdı. Bu karar istenerek alınmamıştı. İktidar boşluğunun gericielerin işine yaraması için zorunlu olarak başvurulan bir tedbirdi. Emperyalizm, "İnceldiği yerden kopar" taktiği uyguluyordu.

Bunalım derinleşiyor

Emperyalizm bu kez "direktuar" (üçlü yönetime) karşı saldırıya geçti. Amerikan New York Times, 5 Ağustos'taki başyazısında şöyle diyordu: "Portekiz'deki bunalımın barışçı yollardan çözümlenmesinin tek yolu, üçlü yönetimin dağıtılması ve sivillerin ağırlığında, Portekiz halkının çoğunluğunun özlem ve iradesini gerçekten temsil eden yeni bir demokratik hükümetin kurulmasıdır." Bu sözlerle emperyalizmin doğrudan doğruya "halkın çoğunluğunun özlemlerini temsil ettiği" iddiasındaki Sosyalist Partisi'ni desteklediği açıkça anlaşılıyordu. Komünizm aleyhtarlığını nasıl emperyalizmin işine yaradığı yine New York Times'ın başyazısında okunuyordu: "Tabanda görülen militan antikomünizm, Portekizlilerin büyük çoğunluğunun, komünist bir diktatörlüğün kölesi olmaktan kaçınma arzularını yansıtmaktadır."

Muhtıra

Portekiz devrimini içinden bölime

çabaları, Devrim Konseyi üyesi 9 subayın üçlü yönetime karşı bir muhtıra vermesiyle SKH içinde patlak vermiş oluyordu. Bu girişim de bütün emperyalist dünyada övgüyle karşılandı. Dokuzların başını, sosyalist eğilimli eski Dışişleri Bakanı Melo Antunes çekiyordu. Muhtıra'nın ordu içinde desteklenmediği, Devlet Başkanı Gomez'in birçok konuda bu girişime katıldığı, Otelo de Carvalho'nun da Gonçalves'e karşı olduğu haberleri kasıtlı olarak yayılıyordu. Ne varki, üçlü yönetimin bir bildiri yayınlamakla, muhtıra sahiplerini disiplinleştirmekle ve bölücülüğe suçlaması üzerine bunların asılsızlığı ortaya çıktı. Öte yandan, Sosyalist Partisi sekreteryası, kendisi kastedilerek Avrupa sosyal demokrasisine karşı çıkarılan muhtıra'yı desteklediğini açıkladı.

bulmak için çalışmalarını gerektiğini vurguladı. Parti'nin, bu amaçla, işbirliği ve açıklık anlayışıyla dürüst bir tartışmayı öngördüğünü bildirdi ve komünistleri, işçi sınıfını ve halk kitlelerini birliği ve eylemi güçlendirmeye çağırdı.

Merkez Komitesinin toplantısında Genel Sekreter Cunhaldaki ülkedeki durumu değerlendirdi. Cunhal, devrimci güçler birliktir oldukları takdirde, bunalımı altedebileceklerini söyledi. Genel Sekreter, SKH içindeki tutucu unsurların hareketin bölünmesine yol açabileceğini belirtti. Cunhal, öte yandan, sektarizmin özellikle tehlikeli olduğunu açıkladı.

Başbakan Vasco Gonçalves de siyasi durum hakkındaki görüşlerini, SKH genel meclisinin toplantısı sırasında

Muhtıra sahibi dokuz subayın Devrim Konseyi'ndeki görevlerine son verilmesi ülkede gerginliğin son haddine yükselmesiyle sonuçlandı. Bugün Portekiz de herkes, bu kararın ne gibi sonuçları olabileceğini tartışıyor. Silahlı Kuvvetler Hareketi'nin birliğinin bozulması, ülkede beklenmedik bir iktidar değişikliğine yol açabilir mi? İktidar boşluğundan yararlanarak karşı devrimci güçlerin harekete geçme gücü ne kadardır? Bu sorulara cevap arayan yeni Portekiz bugün, bir buçuk yıllık geçmişinin en büyük ve entehelikel bunalımını yaşıyor.

Portekiz Komünist Partisi Merkez Komitesi, 10 Ağustos'ta, Lizbon'dan 25 km, uzaklıktaki küçük Alhandra kentinde toplandı ve ülkedeki siyasal durumu görüştü. Merkez Komitesi (MK), ülkedeki bunalımı "özellikle vahim" olarak nitelendi ve bunalımın ülkenin ekonomik politik ve sosyal yaşamını, sömürgelelerin tasfiyesi sürecini ve silahlı kuvvetleri, devrimin temel unsurlarını ve aralarındaki ittifakı etkilediğini saptadı. Özellikle şu sonuçlara vardı:

Bunalımın temelinde iktidar sorunu yatmaktadır. SKH'nin ve karar organlarının güçlendirilmesi ivedi sorundur. Politik, ekonomik ve sosyal alanlarda acil tedbirlerin saptanması ve uygulanması zorunludur. Bu tedbirler, en geniş özgürlüklere dayalı demokratik bir rejimin, Nisan devriminin millileştirmeler ve toprak reformu gibi kazanımlarını, tehlikeye sokmayacak bir rejimin kurulmasını güvenceye alan devrimci bir perspektif içinde gerçekleştirilmelidir. MK, öncelikli olarak şu üç görevi ileri sürer: 1) Demokratik düzene, tüm ülkede özgürlüklerin kullanılmasına saygıyı temin etmek 2) Silahlı kuvvetler dahil devlet aygıtını yeniden örgütlemek ve iyileştirmek, 3) Bağlıca kurmerkezlerini birleştiren, otorite ve etkinlikte donatılmış ve halk desteğine sahip bir iktidar sistemi kurmak. MK, karar merkezlerinin çoğalmasının, devrimci güçlerin parçalanmasının son bulması zorunluluğunu özellikle belirtti. Devrimden yana olan güçlerin Portekiz'in karşılaştığı ağır sorunlara ortaklaşa çözüm

şöyle açıkladı: SP-KP tartışması, Sporting ve Benfica arasındaki bir futbol maçı gibi görülmemelidir. Bu tartışmalar, sınıf mücadelesinin bir yansımasıdır. Temel sorun devrimin temposu değil, içeriğidir. Portekiz'de, biçimsel millileştirmelerle yumaşatılmış bir kapitalizm olamaz. Bir sosyal demokrat sistem, Portekiz'in koşullarında ancak totaliter bir rejime geçiş olabilir. Devrimin taşıdığı güçlükler kaçınılmazdır; hele büyük çoğunluğu politize olmamış bir ülkede, Somut tedbirlerle, nüfusun ara tabakalarını kazanmak zorundayız. Bunun için, hükümet eden bir hükümet, kaynaşmış bir SKH gerektirir.

Portekiz'de siyasal gerginlik devam ediyor. Ülkede bir karşı-devrim havası estiriliyor. Yarın kimin güçlü olacağını bugünkü yoğun mücadele belirleyecek.

DEVİRİM
KURUMSAL
KAMpanya
KURULUŞU
tel: 26 77 54
çoğaloğlu, ist.

**GESTAPO
DOSYASI**

Wilhelm
Fischer

Himaye Etfal sok.
Kedi Han 8, 3
Çağaloğlu-İSTANBUL

Dimitri Şostakoviç

"İNSANIN SAHİP OLDUĞU EN DEĞERLİ VARLIK, HAYATTIR. ÖYLESİNE YAŞAMALIDIR Kİ BU HAYATI, İNSAN AMAÇSIZCA HARCADIĞI YILLAR İÇİN HİÇBİR ZAMAN YAZIKLANMAK ZORUNDA KALMASIN, BAYAĞI VE KÜÇÜK GEÇMİŞİ KARŞISINDA PIŞMANLIĞIN ACILARIYLA BİRGÜN KIVRANMASIN. ÖLÜM DÖŞEĞİNDE KENDİ KENDİNE DİYEYİLSİN Kİ: TÜM YAŞAMIM VE TÜM ÇABALARIMI HAYATTAKİ EN YÜKSEK AMACA, İNSANLIĞIN KURTULUŞU İÇİN MÜCADELEYE ADADIM."

"Yaşayan en büyük senfoni bestecisi!" "Evet, bütün eleştirmenlerin kendisinden böyle söz ettiği Şostakoviç artık "20.yüzyılın en büyük senfoni bestecisi" olarak belleklerde yerini alacak.

Şostakoviç 25 Eylül 1906'da St. Petersburg'da doğmuş. Kimya mühendisi olan babası, ünlü D. I. Mendeleev'in araştırmacılarından. Annesi de kızlığında konservatuvar öğrenciliği yapmış. Şostakoviç, müzik yaşamına önce annesi ile, sonra da İ. Glasser'in müzik okulunda başlamış. 1919'da Petrograd konservatuvarında öğrenimine devam etmiş. Şostakoviç'in sanatı, bundan sonra ülkesinde sosyalist devrimin geçirdiği evrelerle birlikte gelişip meyvelerini verdi.

Petrograd konservatuvarı müdürü, besteci A. K. Glasunov, genç müzisyenin bestelerini ilk defa 13 yaşında görüyor. Besteye ağırlık vermesini salık veriyor. Şostakoviç, 1923 yılında piyano ve 1925 yılında beste sınıfından diploma alıyor; ilk senfonisi de diploma yapıtı oluyor. 30'larda Sovyet müziğinin en başarılı temsilcisi oluyor.

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Moskova'ya taşınıyor ve barışın en önde gelen savunucuları arasında yer alıyor. 1949'dan ölümüne kadar Sovyet Barış Savunma Komitesi üyeliğinde kalıyor. Savaşa karşı çıkan Tüm-Amerika Bilim Adamları ve Kültür İşçileri Kongresi'nde Sovyet delegasyonunda yer alıyor. (1949). 1950'de II. Varşova Barış Koruma kongresinin çalışmalarına katılıyor. Viyana Barış Kongresi'ne de (1952) katılıyor ve 1954'te Uluslararası Barış Örgütü'ne hak kazanıyor. Onbirinci senfonisi olan "1905" Lenin Ödülünü kazanıyor (1958). Lenin ve Moskova Konservatuvarlarında profesörlük yapıyor. Sovyetler Birliği Yüksek Şurasında da birkaç kez üye oluyor. Sovyet Besteciler Birliği'nin sekreteri olarak çalışıyor. SSCB Halk Sanatçıları Birliği ödülünü alan ilk besteci oluyor (1966).

25 Nisan 1969 tarihli Pravda'nın "Birpremier'e giriş" adlı başyazısında, gazetenin muhabirinin Şostakoviç'le yaptığı bir görüşme aktarılıyor. Sanatçı orada şunları söylüyor: "İnsanın sahip olduğu en de-

ğerli varlık, hayattır. Hayat onabır kerelik verilmiştir. Öylesine yaşmalıdır ki bu hayatı, insan amaçsızca harcadığı yılların hiçbir zaman yazıklaşmaması için kalsın, bayağı ve küçük geçmişini karşısındaki pişmanlığın acıları ile birgün kıvransın. Ölüm döşeginde de kendi kendine diyebilsin ki: tüm yaşamımı ve tüm çabalarımı hayattaki en yüksek amaca, insanlığın kurtuluşu için mücadeleye adadım? Şostakoviç'e göre, müziği, dinleyenlere bir çağrıyı iletilebilir. Bu çağrı, bütün güçlerini kendi halklarına ve yurtlarına, sosyalist toplumları terleten fikirlerin gerçekleştirmesine adanmış bir çağrıdır. Tüm insanları, mutluluk ve özgürlük içinde yaşama savaşına çağırması, Şostakoviç'in ulus, meslek, görüş ayırdetmeksizin beşeni toplamasının herhalde temel nedenidir.

Şostakoviç'in yüceliği, sanatla sosyalist dünya görüşü arasındaki bütün uyumu bulmasından ve uygulamasından geliyor. Onu çağının en büyük bestecisi yapan da budur. Onun yapıtı, geleceğin sanatı ve sanatçıları için bir veri olacaktır.

Halk - sanatçı omuzdaşlığı

ADNAN ÖZYALÇINER

26 Temmuz - 2 Ağustos günlerinde İstanbul'a yakın bir kıyı köyünde, İzmit'e bağlı Yarımca'da bir şenlik düzenlendi. Sanayi kesiminde bulunan, bir küçük kent kadar gelişmiş olan bu köyde yapılan 4. şenlik bu. 4. Halk Şenliği. Belediye Başkanı H. Avni Şirin'in girişimiyle her yıl geliştirilerek oluşturulan şenliğin düzenlenmesinde bu yıl Sinematek Yönetmeni Onat Kutlar'la Türkiye Yazarlar Sendikası II. Başkanı Bekir Yıldız da önemli katkılarda bulundular. Bu yüzden Halk Şenliği adına yakışır toplumcu gerçekçi sanatın örnekleri, çağdaş düşüncenin ürünleri gösterilerin ağırlık noktasını teşkil etti.

Özellikle bu yıl ilk olarak programa alınan ve 1 Ağustos gecesi Türkiye Yazarlar Sendikası'na gerçekleştirilen "Türk Yazar ve Ozanları Gecesi" halk-sanatçı omuzdaşlığının somut bir örneğiydi.

Sanat anlayışlarını, toplumcu gerçekçi düşüncelerini bir sohbet çerçevesi içinde halka ulaştıran, soruları cevaplandıran Fakir Baykurt, Bekir Yıldız, Dursun Akçam, Erdal Öz, Ataal Behramoğlu'nun yanı sıra Nazım Hikmet'in şiirlerini seslendiren Genço Erkal'ın usta akuyuşunun ardından kendi şiirlerini seslendiren Metin Eloğlu, Sennur Sezer, Metin Demirtaş, Nihat Behram, Ataal Behramoğlu, Avni Öztüre ve Ruşen Hakkı gerekli ilgiyi topladılar. Geceyi, halk türkülerini düzenlemelerini sunarak sazının ve sesinin yarattığı etkili bir hava içinde coşkulu bir biçimde kapattı Ruhi Su.

Bu arada çıkan bir iki çatlak ses, halkın bilinçli davranışı karşısında eriyip gitti. Çatlak sesler çıkarak halk-sanatçı işbirliğini, duyguyu, düşünceyi ortadan kaldırıp toplantıyı dağıtmayı amaçlayanlara Genço Erkal'ın Nazım Hikmet'in zemine ve zamanına uygun mısralarıyla sahnedeki verdiği karşılık, bir rakat gibi şakladı suratlarında. Sanatçı toplantıyı bırakıp gitmek zorunda kalarlar kendileri oldu.

İşte sanatçıyla halkın öylesine bütünleştiği bu gecede bana da Türkiye Yazarlar Sendikası Genel Sekreteri olarak bir açış konuşması yapmak görevi verilmişti. Halk-sanatçı ilişkisi üstüne düşündüklerim şunlardı:

Sanat tek başına ne iyidir ne de kötü. Yani sanat tek başına ne hoşça vakit geçirme aracı, eğlence bir vur patlasın, çal oynasın havasıdır. Ne de uyarıcı, bilinç götürücü olabilir bir başına. Sanat ancak bağlı olduğu sınıfın niteliğine göre biçimlenir.

Bir ülkenin yönetiminde kendi çıkarından başkasını düşünmeyen, sömürgeci bir azınlık egemense bu egemen gücün sanatı kendi çıkarına yönelteceği açıktır. Onun için de düzenlenen hemen bütün şenliklerde, sanat adeste-

rilerinde ya halk gösterilerden uzak tutulmaya çalışılmış, yada halkın toplumsal sorunlarını örtbas etmeyi amaçlayan eğlence bir vur patlasın çal oynasın havası, sanat diye yutturulmuş, uyutulmuş istenmiştir halk. Burada halka yabancılaşmış yöneticiler sosyal, ekonomik uygulamalarında, ülke yönetiminde yaptıkları gibi sanatı kötüye kullanarak gerçek sahibi olan yığınlardan, halktan esirgemeye kalkmışlardır.

Eğitim öğretimde parasız eğitim öğretimi, halk çocuklarının eğitim öğretimde fırsat eşitliğinden yararlanma hakkını gün geçtikçe büsbütün ortadan kaldıran düşüncenin sahipleri halkı sanata yabancılaştırmaktan, sanatçıyla halkı iki düşman gibi birbirinden ayırmaktan geri durmayacaklardı elbet. Yığınların uyanıp bilinçlenmesinde haksız çıkarlarını tehlikede görenler yalnız bununla da kalmamış yazarları tutuklamaya, kitapları toplayıp yakmaya, halk arasında filizlenmeye başlayan bilinç ve düşünce ortamını taptan yakarmaya kadar varmışlardır korkaklıklarını. Bunu biliyorsunuz. Bu tehlikeli dönemi yaşadık hepimiz. Bugün de benzer baskıların uzantıları sanat ve düşünce dünyasını, Anayasanın herkes düşündüğünü açıkça söyleyip yaymakta özgürdür, ilkesine rağmen karıştırdığı oluyor. Düşünce ve sanatın yaygınlaşmasını zaman zaman önlemeye kalkışıyorlar gene de. Ama ne yapılırsa yapılsın, nasıl engellenmeye çalışılırsa çalışılınsın halk kendi sorunlarını, kendi yantısını, kendi duyguyu ve düşüncelerini söyleyip yazan sanatçısını her seferinde daha büyük bir iştahla arayıp buluyor. Bu gece burada bulduğumuz gibi birbirimizi buluyoruz işte.

Onun için bu tür sanatın gözü karadır. Korkusuzdur. Her türlü nomusuzluğa, haksızlığa, sömürüye, düşmanlığa, savaşa, ölüme, acıya karşı kayıp direnir. Yaşadığımız çağı, yüzyılımızı bilinçle yansıtır. Günümüzün açıklanmasında alabildiğine gerçekçidir.

Bir yandan da umudu türküler. Emegin, çalışmanın onurunun kurtarıldığı eşitçi ve haklı bir dünyada ölüme karşı yaşamın, acıya karşı sevinç ve mutluluğun, barışın, özgürlüğün, kardeşliğin, dostluğun, kısacası, gerçek insanlığın egemen olacağı yarınların özlemine duyurur. Geleceğe güzel günlerin habercisidir. Bu güzel günlerin yaratılmasına çalışanlarla birlikte, halkıyla omuz amuzadır günümüzde toplumcu sanatçı. Onun için de daha iyinin daha güzelin, daha doğrunun, daha gerçekçenin sanatıdır bu tür sanat. Çoğunluğun hak ve özgürlüklerinin alınmasında gösterilen çabanın haklılığına, böyle bir savaşıma damgasını vuran çağımızın, günümüzün özünü uygun alanı da budur. Bize yakışanı, halka, çoğunluğa yakışanı budur.

"METAFİZİK"

kavramının serüveni

III

TUNCER TUĞCU

Burjuvazi bilim ve felsefe alanındaki tarihsel görevini geliştirdiği yeni yöntem, yeni zihinsel tutum aracılığı ile yerine getiriyordu. Bilim ve Felsefe alanında geçmişte yitirilen zamanın acısını çıkarıncasına büyük buluşların ve bilgi sistemlerinin kurulmasını sağlayan hızlı bir araştırma dönemi başladı. Sarundaki endüktif yaklaşım, elde edilen bilginin pratik gerçeklikle denetlenmesi ve geliştirilen araştırma teknikleri özellikle doğa bilimlerinde önemli başarılar elde edilmesini sağladı. Ama toplumsal ve tarihsel olayları belirleyen kural ve ilkelerin saptanmasında bu kural ve ilkelerin temellerini oluşturan varlığını en genel ilkelerinin bulunmasında bu yol tekbaşına hiçbir sonuç vermediği gibi daha da sokincalı spekülasyonların doğmasına neden oldu.

Burjuvazinin kendi dünya görüşünü, bilim anlayışını kurarken geliştirdiği ona yöntem, zihinsel tutum bütün kancırcılığına, görünüşteki gerçeğe uygunluğuna rağmen temelde gerçeğe aykırı ve bilim dışı idi. Gerçek maddeyi bilgi açısından maddi olmayan "öz"e bağımlı olmaktan çıkararak gerçeğe yaklaşıyordu; ama madde bu kez eski öz kavramının sahip olduğu niteliklere sahip oluyordu. Madde, katı, değişmeyen bir iç dinamikten ve organik yapıdan yoksun, ölçülebilir, yer kaplayan, dokunup yakladığımız bir "öz" oluyordu. Bunun bilimsel anlamı, doğada karşıtların ve çelişkinin yoksunluğu idi. Maddede kendi iç dinamiği gereği çelişkilerin çözümüne dayanan sürekli bir değişim ve gelişim süreci olanaksız oluyordu. Maddeye organik yapısını, bütünlüğünü kazandıran ve doğadaki hareketin kaynağını oluşturan böyle diyalektik bir bağını, değişmeyi, bir iç dinamikten yoksun kitleler arasında sonsuza değin tekrarlanacak olan tek düze mekanik bir hareket oluyordu. Böylece feodal beylerin felsefesinin ve bilim anlayışının "öz" de var saydığı herşey maddeye uygulanıyor, yani temelde yöntem değişmiyor, malzeme değişiyordu. "Başlangıcında devrimci olan doğa bilimi birden bire şeyler var oluşlarının başlangıçlarında nasıllara bu gün de böyle oldukları ve herşeyin -sonsuzluğa yada dünyanın sonuna değin- varoluşlarının başlangıçlarında nasıllara gene böyle kalmalarından ötürü tutulan bir doğanın karşısında kaldı." (Friedrich Engels, "Dialektik der Natur, Syf.13, Dietz Verlag, Berlin 1971)

Bu zihinsel tutumun doğal sonucu "Doğanın mutlak değişmezliği" tümel yargısına dayanan mekanik materyalist bir dünya görüşü, bir bilim anlayışı oldu. Ve bu mekanik materyalizm, bilim ve ahlak açısından bir yüzkarası olan pragmatizmin temellerini oluşturd.

Diğer yandan üretimdeki taylo rizmin ve fardizmin doğurduğu yabancılığın bir yansıması hemen bilim ve felsefede kendini gösterdi. Doğa tipik kapitalist üretimdeki iş bölümüne benzer bir biçimde ayrıntılı olarak araştırma alanlarına bölündü ve her bölüm kendi yapısına uygun yöntemini ve araştırma tekniğini geliştirdi. Bilimde ve araştırmada giderek artan ve kıllı kırk yaran bu iş bölümünün doğal ürünü ekonomide olduğu gibi "yabancılığa" oldu. Bu yabancılığın temellerini yalnızca burjuvaziye özgü olan bir zihinsel tutum, bir yöntem oluştuyordu; herşeyi bağlarından, içinde yer aldığı bütünden kopararak tek başına ele alıp incelemek ve bu inceleme işi için özel bir araştırma tekniğini geliştirmek; sorunlara böylesine bir yaklaşımın adı bugün bizim üniversitelerimizde Amerikanca geleneklerine uygun olarak "objektif yaklaşım" dır ve her türlü araştırma alanına uygulanabilecek bir "süper metod" olarak belletilmektedir.

Maddede, mutlak değişmezlik, tekrarlanan tek düze mekanik hareket, bütünü ablediğince bökme parçalamak; işte burjuvazinin kendi dünyasını kurarken kullandığı yöntemin ona çizgileri.

Üretimde olduğu gibi bilimdede aralarındaki organik bağları kopararak bir iş bölümüne gitmek, kapitalist üretimde kârlılık ilkesinde yeşeriyordu. Tipik bir fabrikada olduğu gibi bilimde de araştırmacıları yalnızca belirli bilgiler ve birtek araştırma tekniği ile donatıp doğanın çok sınırlı bir alanına koymak, burjuvaziye doğayı ablediğince çok sınırlı olmak için gerekli bilgiyi en kısa bir sürede sağlıyordu. Ayrıca burjuvanın kendisi gelişen bir iş bölümünün ürünü olduğu için bütünü kavramaya, ilkesel alanı yakalamaya yönelemezdi. Burjuva yalnızca ahlak yönünden sığ değildir, felsefi yönden de, ilkeyi kavromaya yönelik bilim uğraşmaları, bilgi sistemleri açısından da sığdır.

Burjuvazi ne felsefe yönünden ne dünya görüşü yönünden ve ne de bilim anlayışı yönünden antikiteye ve orta çağa ulaşamamıştır. "18. Yüzyılın birinci yarısının bu yüksek doğabilim verilerinin incelenmesinde ve bilgisinde Yunan antikitesinden üstün ancak bunların dayandıkları onagörü ve doğanın bütün olarak algılanması yönünden çok aşağı idi". (Friedrich Engels, "Dialektik der Natur, Syf. 13, Dietz Verlag, Berlin 1971) Gerçeğe aykırı, ya da bugünkü deyişle metafizik bir bilim anlayışında temellerini bulan tektik bilimsel araştırmalarda başarılar elde etmek, işte bu kapitalist üretim ilişkilerinin üst yapıda yansıyan bir çelişkisidir. Bu çelişki kapitalist bilim araştırmacılarının ve felsefecilerinin içinde bocaladıkları güncel bir sorundur ve tek çözümü bugünkü Savaytörneğinde olduğu gibi kapitalist üretimden sosy-

list üretime geçmektedir.

Maddeye eski "öz"ün bütün formel ve yapısal özelliklerini yükleyerek yaklaşmak ve hareketi doğadaki dialektik gelişim sürecinden sayıtlarak ele almak burjuvazinin bir tür sınıfsal içgüdüünden türemektedir. Kendi sınırsızlığı tonlarının seçtikleri olma da temellendiren eski feodal beylerin ve kilisenin yerine burjuvazi egemen sınıf olarak yarılarını maddenin dondurulmuşluğunda, değişmezliğinde ve hareketin mekanik olarak sonsuza değin tek düze tekrarında güvence altına alabiliyordu. Bu görüş burjuvazinin kendini koruma iç güdüsünün ürünüdür. Doğayı bir değişim süreci olarak gören materyalist diyalektik, yapısı gereği burjuvazinin can düşmanı idi. Çünkü kendi ömrünün kısıllığını, sınırlılığını gösteren bir bilim anlayışını bir zihinsel tutumu burjuvazi içgüdüsel olarak yadımsamaktadır. Konserden çok yakında öleceğini bilen bir hastanın 10 yıl sonraki gelirini ve banka birikmişlerini hesaplaması gibi bir olanaksızlık kazanır burjuvazinin materyalist diyalektik öğretisi kabal ederek kapitalist üretim ilişkileri içerisindeki yerini kaouması.

Doğal olarak, mekanik materyalizmin, eşyayı bütünden kopararak ele almanın ve geleceğe karşı duyulan gizli sınıfsal bir kuşunun toplumsal hayattaki ürünleri korkunç olmuştur. Bugün kapitalist toplumun sineması romanı, karikatürü ve tüm yaşamı, mekanikliği, şiddeti ve doğa dışı bir acube olan seks işlemedir. Burjuvazinin yarılarına karşı duyduğu kuşku giderek telaşa ve korkuya dönüşmektedir; telaş ve korkusu arttıkça kapitalist toplum mekanik şeytanların ve allahların savaştığı bir cehennem dönmektedir; doğanın ve toplumun hayat damarları dayanılmaz derecede zorlanmaktadır. Bu zorlama burjuvazinin gizli bir umudunun ürünüdür: Toplumun bütün bireylerini robotlaştırmak ve toplumun organik yapısını, tarihsel canlılığını kırıp parçalayarak yerine mekanik tek düzeligi yerleştirmek. İşte ancak o zaman kendi yarılarını kurtarabilecekler burjuvazi. Toplumda bütün değerlerin tüketilmesi, insanların bir işte uzmanlaşmış robotlar haline dönüştürülme isteği, burjuvazinin, getirdiği zihinsel tutumun, yöntemin tabiatı gereği yönelik olduğu biricik amacıdır.

İşte bugün metafizik yöntem dediğimiz zaman kasdettiğimiz şey sorunlara böyle bir zihinsel tutumla yapılan yaklaşımdır. Doğal olarak metafizik disiplinin bir bilgi dalı olmadığının aydınlığa kavuşması manifikatlerle beraber birden bire olmadı. Metafizik, bir disiplinin bir bilgi dalının adı olma onurunu 18. yüzyıla, İmmanuel Kant'a (1724-1804) kadar kurdu.

Gelişen kapitalizme paralel olarak yeni bir üst yapı, yeni bir bilim anlayışı kurulurken metafizik disiplininde de bazı değişiklikler oldu. Eski metafizik bir bilgi dalı olarak araştırma alanı ve sorunları ilme ayne kalıyor, yalnız bu sorunlara çözüm aramada artık hiçbir işe yaramayan vahiy ve dinin dogmaları bir yana konuyor, yerini akıl alıyordu. Metafizik sorunlarını aklıla çözmek ve temellendirmek denemelerinin iki sonucu oldu: a- Metodoloji araştırmaları yeniden ve daha gerçekçi biçimde başladı, b- David Hume'un (1767-1835) başı çektiği bilgi alanında yeni bir süphecilik doğdu.

D. Hume gerek eski teolojik ve gerekse rasyonalist metafiziğin olanaksızlığını, genel olarak doğru bilginin olanaksızlığını konitlamaya çalışarak, gösterme yolunu seçmişti. Böylece bilimlerin bilgisini de olanaksız oluyordu. Çünkü Hume'a göre bütün bilgilerin ve doğa yalarının dayandığı ona ilkenin, determinizmin, gerçekliği ve doğruluğu kuşku idi. Determinizm, bir ilke olarak yaktı. Determinizm, bir psikolojik oluşumun ürünü idi. Determinizm, psikolojik bir çağrışım olayı idi. Biz hep "A" dan sonra "B" yi gördüğümüz için "A" yı her görüşümüzde "B" yi beklemekteyiz. Yani suyun boğuşunu ateşin yakıtını tekrarlanan deneylerden çıkarılmıştır ve bu bir psikolojik çağrışım olayıdır. Ben buna dayanarak 100 yıl sonrada ateşin yakaçağını iddia edemem. Çünkü sınırlı denemelerimden hareket ederek gelecekteki "n-1"nci denemem üzerinde kesin bir yargıda bulunma hakkım yoktur. Veya böyle bir hak hiçbir şekilde kanıtlanamaz.

İşte İ. Kant, Hume'un ve izleyicilerinin insan bilgisinde meydana getirdikleri bu büyük tahribatı anarmayı denerken, bir bilgi dalı, bir disiplin olarak metafiziğin de mezar kazıncısı oldu; ama aynı zamanda da burjuva idealizminin temellerini attı. Kant'ın başlıca iki amacı vardı: a- En yetkin örneğini Newton fiziğinde bulan doğa bilimlerinin bilgisine eski itibarını kazandırmak, dolayısıyla burjuva bilim anlayışını kurtarmak, b- Olanaksız olan disiplin olarak metafiziğin değil, belirli bir tür metafiziğin olduğunu göstermek. Yani akılcı ve teolojik metafiziktir olanaksız olan; ama bu, doru işler bilgilerden kurulu yeni bir metafiziğin alamayacağına göstermez.

Kant her iki metafiziğin de çıkmazını cevap aradıkları sorularda görüyor ve "bu sorular bilincin çözemeyeceği ama sormadan da edemeyeceği sorular" diyor. Kant'a göre bu sorular, doğanın nasıl oluştuğu, tanrı ve ruhun ölmeliği gibi sorularla uğraşmaya metafizik dendi bir süre. Kant'ın kurmaya çalıştığı yeni metafiziği kurma çalışmalarının ürünü burjuva idealist sistem oldu. Ve artık kimsede metafizik kavramı ile özellikle Marks ve Engels den sonra bir bilgi dalını veya disiplini kastetmedi.

macaristan halk cumhuriyeti başbakan yardımcısı ve ideolojik sorunlar uzmanı Gyorgy Aczel

"BUGÜN HERKES BİLMEKTEDİR Kİ, BU ÖZGÜRLÜKLER BURJUVAZİ TARAFINDAN SAĞLANMAMIŞ SERT MÜCADELELER SONUCU EMEKÇİ TABAKALARCA KOPARILARAK ALINMIŞTIR. BURJUVAZİ BU KAZANILMIŞ ÖZGÜRLÜKLERİ GERİ ALMA ÇABASINI DURMAKSIZIN SÜRDÜRMEKTEDİR."

"ÖZGÜRLÜKLERİN BİÇİMSEL GÜVENCELER ALTINA ALINMASI OLANAKLI VE KOLAYDIR. ANCAK, ÖZGÜRLÜKLERİN HAYATA GEÇİRİLMESİ İÇİN GEREKLİ KOŞULLARIN YARATILMASI ÇOK DAHA ZORDUR."

olarak daha derin ve geniş bir biçimde ulaşılma olanağına sahip olmalıdır. Olanaklar soyut olmaz. İlkesel planda, hak bildireleri, saygıdeğer dilekler değil, bu hakları geçerli kılabacak maddi olanaklar gereklidir.

Sosyalist bir ülkede özgürlüğün nasıl anlaşılacağını açıklayabilmek daha pek çok şeyden söz etmeyi gerektirir.

rici, terörcü bir iktidarın kurulmasında hiç de rahatsız olmamıştı. Onun özgürlüklere bağlılığı, devrimci ve ilerici Macarlar öldürülürken rencide olmamıştır. Faşist iktidarla, maddi çıkarlara dayanan yakın ilişkilerini sürdürmüştür. Teröre isyanızca işçi sınıfı, antifaşistler ve Henri Barbusse, Romain Rolland gibi hümanist aydınlar karşı çıkmışlardır.

● Görüşünüzde göre özgürlük ile sosyalizm bağdaşır mı? Özgürlük anlayışınız nedir?

● Son günlerde trafik kazalarını azaltmak amacıyla karayollarında sürat yapma özgürlüğümü kısıtladılar. Ben süratli araba kullanmayı severim. Ancak bu kısıtlamayı bütünüyle haklı buluyorum. Çünkü özgürlüğümü başkalarının zararına kullanmamalıyım.

Bizde hiç kimse başkasını sömürme özgürlüğüne sahip değildir.

Anatole France, herkesin köprü altlarında uyuma özgürlüğüne sahip olduğunu, fakat milyonların nedense hep başka yerlerde uyunmayı tercih ettiklerini söylerdi.

Sözcüklerin rasgele yorumlanması ile ne kadar haksız suçlamalar yapılıyor! Macarlar seyahat ederler. Bu biliniyor. Bizlere, Macarların ülkeyi temelli terk edip terk edemeyecekleri soruluyor. Olumsuz cevap versek, onları hapsediğimiz söylenecek. Olumlu cevap karşısında ise, anları sürgüne yollamaya çalıştığımız suçlaması yapılacak.

Akıl hastaları ya da katillerin, öldürücü silah kullanmakta özgür oldukları Birleşik Amerika'ya gıpta etmiyoruz. Bir kanserli hastanın sağlık durumunun gelişimi üzerine basın edepsizce spekülasyon yapma serbestisi olduğu ülkelere de özenmiyoruz. Bu hasta Cumhurbaşkanı bile olsa.

Ben, kendi hesabıma, Macaristan'da özgürlüklerin önemli ölçüde geliştiğini söyleyeceğim. Gelecekte de genişleyeceğine inanıyorum. Sosyalist sistemde, özgürlük ve düzen karşıt iki kavram değildir. "Gel özgürlük, kur düzenimizi" diyen sair haklıydı. Sorun, söz konusu düzenin hangi düzen olduğudur. Bizler için, önce faşist düzeni yıkarak daha insancıl bir düzen kurmak ve bu temelden özgürlüklerin yaygınlaşmasını sağlamak söz konusu olan.

Savaşın hemen ertesinde, özgürlük, 1950 yıllarına göre başka bir anlam taşıyordu. İşçi iktidarının yeniden kurularak güçlendirilmesinin gerektiği 1957'de ise doğaç olarak daha başka bir anlamı vardı bunun.

Toplumumuz, sistemimize alan inancımıza, Macaristan Sosyalist İşçi Partisi'ne yurttaşların ve demokratik olarak seçilmiş yöneticilerinin karşılıklı güvenleri üzerine kurulu. Bu bakımdan, bizde özgürlük kavramının özel bir anlamı var.

Özgürlük ve düzen bağdaşmaz değildirler. Bizler yasalarımızla, usul hukukumuzla, tüm toplumsal yaşantıda bireysel ve toplu hakların eşyuumunu gerçekleştirmek amacıyla sürekli olarak daha çok güvence sağlamaya çalışıyoruz.

Kendimi özgür sayabilmem için bir iş sahibi olabilmeli ve işten atılma korkusu olmadan çalışabilmeliyim. Doğduğum günden ölümüne kadar hastalık halleri karşısında güvencelerim olmalı, çocuklarım geçerli bir eğitim görebilmeli, insanlık haysiyetimin teminat altına alınmalıdır.

Yüksek öğrenim yapabileme hakkı, eğer uygulamada bu haktan yalnızca küçük bir azınlık yararlanabiliyorsa, bunda da belirleyici unsur zihinsel yetenekler yerine servet sahibi olmaksa, ne anlam taşır?

Özgürlük kavramının ayrılmaz ve belirleyici bir unsuru da, herkesin insani değer ve bilgileri sürekli

● Sanıyorum, ekonomik özgürlüklere, özellikle özgürlük kavramının üzerine oturtulacağı maddi koşullara öncelikle önem veriyorsunuz?

● Fransa'da bir bakan geçen sonbaharda Senato'da antikomünist bir metni okurken serbestçe seçebilme ve serbestçe iş değiştirebilme özgürlüğünden söz etti. Sanırım, aynı günlerde Fransa'da 500 bin işsiz bulunmaktaydı. Macaristan'da, 100 bin işçiye, bedensel ve düşünsel yeteneklerinin ülkeleri için gereksiz ve yararsız olduğu düşünülse, arkasından da işlerini serbestçe seçebilme özgürlüğünden söz edilse, bu onlar için ne anlam taşırdı acaba? Özgürlüklerin biçimsel güvenceler altına alınması olanaklı ve kolaydır. Ancak, bu özgürlüklerin hayata geçirilmesi için gerekli koşulların yaratılması çok daha zordur.

● Hoşnutsuzlukları dile getirme, canının çektiğini eleştirebilme özgürlüğünü hiç mi önemsemiyorsunuz?

● Yurttaşların koro halinde hükümete ve yöneticilere övgüler düdükleli bir ülke arayanlar Macaristan'a hiç uğramasın. Ülkemizde her konu, her karar canlı bir biçimde eleştirilir, tartışılır.

Ancak, böylece her sorunun çözüldüğünü sanmak, yemeği, düdüklü tencerenin çıkan buharın pişirdiğine inanma sağlığına benzer.

Rüzgârla uçup giden bu sıkıntılardan yakınma özgürlüğü, Batı'lı komşularımızca her derde deva bir ilaç gibi görülüyor.

Göstericilerin başarılarından etkilenen Fransa Kraliçesine Kardinal Mazarin: "Bırakınız haykırınsılar, ödeyecek olan onlar olduğuna göre" diyordu. Ustaca verilmiş olan bu derslerin kapitalist ülkelerde unutulmamış olduğunu sanıyorum. Girişim özgürlüğü sürdürüldüğü ölçüde, sömürönlere de hoşnutsuzluklarını bildirme özgürlüğü, belirli ölçüler içinde kalma koşuluyla, tanımlanabilir. İşte düdüklü tencerenin buharı budur.

Bu, yeterince aydınlatılmayan ve danışılmayan geniş yığınlarca, hükümet ve büyük özel çıkar sahiplerinin "demokrasiyi zedeledim" fiyat ortışılarıyla ağır yükler getirmesine bir engel değildir.

Bizde fiyat ortışılarına ancak başka çözüm olmazsa başvurulur ve bu artıştan en çok etkileneceklerin yaşam düzeylerinin korunması için tedbirler alınır. Bunun ekonomik bir sorun olduğunu söyleyeceksiniz. Ancak biraz düşünülürse, sorunun yalnızca ekonomik olmadığını görürüz. Yöneticilerin halkın durumunu göz önünde tutma zorunluluğu demokrasinin bir belirtisi değildir midir?

● Sınıfel ilişkilerle ve maddi yapıya fazla ağırlık tanyarak, tarihsel demokratik kazanımları, demokratik mirasını, yüzyıllarca süren mücadeleler sonucu kazanılan özgürlüklerin önemini azımsamış olmuyor musunuz?

● Bir halkın geçmişindeki demokratik birikim kuşkusuz onun en değerli varlığıdır. Bu açıdan Fransa önemli bir mirasa, geleneğe sahiptir. Ancak burada önemli olan, bu birikim miraslarının kimler olduğudur. Fransa burjuvazisi 1919 yılında Macaristan'da ge-

Bizim izlenimimiz, a priori olarak şayrııcı görüşünde, birbirine geçişmiş iki Fransa olduğudur. Birincisi sözü edilebilir Fransa'sı, diğeri de halk kitellerinin, işçi sınıfının, ilerici aydınların Fransa'sı.

Kesin olan bir şey var: Kendi öz tarihinde özgürlükler için böyle bir mücadele mirası bulunan bir ülke, bu kazanımların yararlarını sosyalist toplumun gerçekleştirmesi eşliğinde görecektir. Ben Fransa'nın buraya ulaşacağına inanıyorum.

Bu miras burjuvazi tarafından sürekli olarak sapıtılarak kullanılmaktadır. Ancak, bugün herkes bilmektedir ki, bu özgürlükler burjuvazi tarafından boşlanmamış, sert mücadeleler sonucu emekçi tabakalarca koparılarak alınmıştır. Burjuvazi kazanılmış özgürlükleri geri alma çabasını durmaksızın sürdürmektedir.

Yeni bir tarihi gelişimin başladığı bir toplum için, geçmiş temeller önemlidir. Kurtuluşun sonra bizler tüm enerjimizi geçmişin adaletsizliklerinin onarılmasına yöneltmişiz. Geçmiş demokratik birikimimizi boşa kullanmadık. Ancak devraldığımız bu mirasın zengin olmadığını biliyoruz.

● Bildiğiniz gibi sosyalizme karşı çıkanların en gözde aldıkları noktası özgürlüklerdir. Daha da ileri giderek, ekonomik gelişmenin piramitlerin inşasına benzeterek "sosyalist piramitler"den söz ediyorlar. Bunların gerçekleştirilmesi için kölelerin, en azından sıkı ve sürekli gözetim altında tutulan yurttaşların varılması gerektiğinden söz edildi.

● Bu piramitlerin geometrik konumu oldukça ilginçtir. Çünkü zirveyi taban oluşturur. İktidarda olan halktır. Bu benzetmenin ilk kez Leon Blum tarafından yapılması da bizler için çok şayrııcı değildir. Ne diyebiliriz? Anlaşılacak için ne yapmalı? Kaşarlanmış bir gericiyi bir kapitalisti sosyalizmin üstünlüklerini yerinde görmesi için davet edip ikna etmeye mi çalışalım? Durumun görmeye istemeyeceğine göre bu neye yarar? Önemli olan milyonlarca insanı aydınlatmaktır bizim için.

Leon Tolstoy, öykülerinden birinde, kâr bir adamı beyaz rengi anlatmak için yapılan konuşmayı aktarır. "Bu nedir, duvara benzer mi?" diye sorar kâr adamı. Evet derler, beyaz bir duvara. "O halde sert bir şeydir o?" Yok, akıcı gibidir diye cevaplarlar. "Öyle ise suya benzer, ısıtılır vs." Devamiyla başınızdı öğretmek istemem. Geçerli bir görüş ileri sürülebilme için neden söz edildiğini bilmek gerekir. Leon Blum neden söz ettiğini biliyor olsaydı, daha fazla bereklığa sahip olsaydı, İspanya'da Hitler ve Mussolini'nin ellerini serbest bırakmazdı. Faşizmin, kapitalizmin piramidinin tepesini oluşturduğunu anlayabilirdi.

Sosyalizm, çarpıtılmaya, küçültülmeye çalışıldı, çalışılabilir de. Ancak, sosyalizm kitellerin yaratıcı gücünü özgürleştirmeden kendi benliğini bulamaz!

İşçi sınıfı iktidarı aldığı her yerde "köleleri" özgürleştirmiş, köylülere toprak vermiş, kooperatifler içinde örgütlenmelerine, tarım araçları ile donatılmalarına yardımcı olmuş, entelektüel ayrımcılığı kırmış, çalışanların insanca yaşama onurlarına kavuşmalarını sağlamıştır.

Sosyalizm, ancak, insanların özgür olma istemlerinden fıkmabilir.